

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Rosenthal Margitkát (Salgótarján) eljegyezte Felberbaum Miksa (Paks-Győr).
Schlesinger Stéllát Nagytapolcsányból eljegyezte Bernfeld Árpád, a Bernfeld Ede és fia cég betagja, Érsekújvár.

Weisz Sári és Zuckerberg Dezső f. hó 5-én vasárnap déli 1 órakor tartják esküvőjüket Kazinczy utcai templomban.
Abrahámsohn Pirike Šala-Topolčany, Ehrenthal Gyula Nitra-Bratislava jegyesek.

Hermann Sándor, a bonyhádi Tiferesz Bachurim elnöke, eljegyezte Fischhof Ráchel pozsonyi urleányt. (A bonyhádi „Tiferesz Bachurim“ gratulál.)

A galantai „Chabürasz Talmidim“ szívesen gratulál. Schwarcz Ernőnek, a győri helyicsoport vezetőjének és Ehrenfeld Gyulának Bratislava, eljegyzésükhöz; Eckstein Adolfnak Bratislava házassága alkalmából.

Lakodalmi díszbéd már P 2.50-től
Nissel étteremben, Rombach utca 16.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelígy levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A bajai izr. hitközség előjárósága ezennel előmádkozói és metszői állásra pályázatot hirdet. Ezen állásra pályázhatnak mindazon férfiak, akik kellemes hanggal bírnak, jó előmádkozók, **sajchet-übajdek, kajre és majhel** képesséssel bírnak, a templomi énekkar betanítása és vezetésére kellő zenei tudásuk van és három elismert rabbitól (lehetőleg orthodox) nyert **kabolo**-val rendelkeznek. Pályázók, képesítést, életkort, vallás-erkölcsi életmódot és családi körülményeiket feltüntető okmányokkal felszerelt pályázataikat folyó évi április hó 1-ig alulírt előjárósághoz küldjék be. Fizetés megegyezés szerint. Próbaelődást kizárólag a meghívott tarthat és annak utókölteit megtérítjük.

A bajai izr. hitk. előjárósága

Kundmachung

Wirkungsvolle **קדושה** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene ריה ורין** Gast- u. Antrittsreden verfertigt von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — **Pschettli** werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **קדושה** auf **אמת** P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Apró hirdetések

Huszonégy év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

Meisels házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszszövöde, könyvkereskedés. Rombach utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközvetítő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

Aranyműves és ékszerész: Abrahámsohn Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Športelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogramok a legolcsóbban!

Jó házból való urileányok háztartásban és gyermekek mellé állást vállalnának. Cím kettőslappal a kiadóban.

Bevezetett cipőkrémgyár pénzesztársat keres, esetleg átadó. Ajánlatokat „Vegyipar“ jelígyre a kiadó továbbít.

Megnősülne, vagy benősülne jó megjelenésű, jesivát végzett, rendes iparral bíró komoly orth. fiatalember. „Bóchür chósüv“ jelígye.

Schadchen mit Beziehungen zu besten orth. jüdischen Kreisen gesucht. Geil. Anbote unter „Westlovakei 1000“ an die Administration dieses Blattes.

Szerényigényű szombattartó rőfös- és fűszeres segéd, állást keres. „Volt bócher“ jelígye.

Intelligens vidéki orth. izr., fiatalember biztos existenciával, nősülne esetleg benősülne vallásos helyre. Igénye: 8—10.000. Válaszokat „Komoly“ jelígye a kiadóba.

Fiatal zsidó nő ajánlkozik háztartás vezetésére, vagy gyermekek mellé. Cím: Bpest, Vig utca 10. Cipészműhely.

Hugom részére keresek intelligens, orth. fiatalembert, biztos existenciával. Hozomány 8.000 pengő készpénz, ráadás egy iskolázott, sikkes, tüchtig leány. „Boldogság“ jelígye.

Házasságokat diszkréten, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.

27 éves szigoruan orth. fiatalember ezuton keres középiskolát végzett, szép leányt 8.000 pengő hozománnyal. Németül tudók előnyben. „Biztos existencia“ jelígye.

Két gyermekhez, 7 és 10 éves, szigoruan orth., idősebb kisasszonyt keresek nevelőnek. „Németül jól beszélő“ jelígye.

Intelligens, vallásos, ügyes kereskedő benősülne, vallásos, jó családba „Szerencse“ jelígye.

Orthodox uricsalád férjhezadná leányát harmincezerrel. Megbízott, Nagy Jenő, Bpest, Rákóczi út ötvenhét/b. Telefon.

Szép, szőke, háziasan nevelt leányomat férjhez adnám biztos existenciájú fiatalemberhez. Akik inkább jó családra helyezik a fősúlyt, mint nagy hozományra, „Paróka“ jelígye írjanak.

27 éves, jócsaládból való, vallásos, szolid fiatalember 4—5000 pengő hozománnyal nősülne, esetleg benősülne. Mazeltov“ jelígye.

Böröndök és finom bőrárúk gyártása Zur Löwin“ a legolcsóbb bevásárlási forrás. Tul.: Löwy Fülöp, Bratislava, Michalska 5.

Benősülne 22 éves volt bócher, jó családból. Ajánlatokat „bal-batis“ jelígye.

ד'ש' vásárlunk. Vilnai előnyben. Jesiva, Főrabbi címén, Hajdúhadház.

Férjhez adnám feltűnően csinos, szép, fiatal unokahugomat, biztos existenciával rendelkező volt bóchernek. „Mispochó mejüchesesz, 5000“ jelígye.

Könyvnyomdát héber betűkkel kibővítettem és így módomban áll, héber nyomtatványokat legszebb, legolcsóbb kivitelben készíteni. Előnyös fizetési feltételek. Heisz Izidor könyvnyomda, Balkány.

Mérlegképes könyvelő, magyar-német levezető, teljesen perfekt önálló munkacér, érettségizett fiatalember, állását változtatná. Főnöke gyermekeit esetleg elemi-, közép- és kereskedelmi iskolai tárgyakra, nyelvekre és héberre oktatná. „Sabosz“ jelígye.

Értesítem a közönséget, hogy a „Zsidó házassélet törvényei“ c. könyvecske elkészült. Ára 24 fillér. Könyvkereskedők 10 százalék engedményt kapnak. Heisz Izidor könyvnyomda. Balkány.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MÜNTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

Neuvirth Testvérek

óras és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, tórafelzerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Purimi kettős szám

Budapest, 1933. március 12
5693 Ador 14.

60 fillér

IX. évfolyam 10-11. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P'

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: A mai Hámánok

A hagyomány szerint Ámálék nemzetiségének utolsó sarja volt a zsidógyűlölő Hámán. Ezzel szemben azonban még nem mondhatjuk, hogy Hámánnak nincsenek utódai és követői. Sőt a zsidó történelem középkori szomorú lapjaiból ki lehet mutatni, hogy minden kornak megvoltak a maga Hámánjai és így megvannak a mai Hámánok is. Felesleges ezeket felsorolni, hisz közismert zsidófalók, nácivezérek, fajvédők és a sötétség többi lézengő ritterjei szaladgálnak a fórumon, hogy a zsidógyűlölet tüzes csóvát, a különben békét áhító népek közé dobják és ezzel eltereljék a közfigyelmet saját gonoszságaik üzelmeiről.

És csodálatos, hogy a mai Hámánok pontosan az ősi receptje szerint állítják fel a zsidóüldözés sorrendjét és hazug érveléseiket is ezen forrásból merítik.

Az ő Hámán tudvalevőleg a perzsa király előtt a következőképpen érvelt a zsidók ellen: „Itt van országunkban egy nép, szétszórva és elkülönítve a többi népektől. Törvényeik különböznek a többi népek törvényei és szokásaitól. A király törvényeit pedig nem tartják be. Nem érdemes a királynak őket országában megtűrni. Ha a királynak tetszik, irassák őket össze és írtassanak ki. Én pedig tizezer kikár ezüstöt fogok ezzel szemben beszállítani a királyi kincstárba.“ Így szólt az őshámán a királyhoz. Már most, ha sorrendbe vesszük az érveléseket, úgy látjuk, mintha a király az első érvelésre nem reagált volna és így Hámánnak újabb erőltetett okokat kellett felhozni a zsidók ellen. Szaksztottan így érvelnek a mai fajvédők is ellenünk. Először az a baj, hogy nem asszimilálódunk és „külön törvényeink és szokásaink vannak“. Holott ez csak vallásilag áll fenn, mert

nemzetileg teljesen egynek valljuk magunkat a magyarsággal. És miután erre az érvelésre a perzsa király nem reagált Hámán egy lépéssel tovább ment és előszedte a rágalom fegyvertárából mérgezett nyilait: „a király törvényeit pedig nem tartják be.“ Erre a hazugságra a király már nem mondhatott egyebet, mint valószínűleg azt, hogy a zsidók is az ország adófizetői és a kincstár nem mondhat le az általuk beszállított összegről. Ekkor ajánlotta fel Hámán kárpótlásul azt a bizonyos tizezer kikárt. Ebben az egyben tehát tisztességesebb volt a mai Hámánoknál, akik ugyan üldözik a zsidókat, amivel a kincstárnak most is mérhetetlen kárt okoznak, azonban a kár megtérítését már nem fedezik a saját zsebükből.

Látjuk tehát a hasonlatosságot a Hámánok ősatya és mai utódai között. Paraziták és haszontalan tagjai vagyunk szerintük a társadalomnak és már a náci német hittestvéreink kiüldözését és ami perzsa nekik tulajdonképpen legfontosabb, vagyunk elközbását is programjukba iktatták. Hasztalan, a régi igazság szerint a történelem megismétlődik. Ott tartunk ma is, mint évezredekkel ezelőtt a perzsa Hámán kormányzása alatt. Váddolnak, üldöznek bennünket a régi recept szerint a ma Hámánjai, azonban úgy, mint azok karmai közül is megmentette az Örökkévaló kiválasztott népét és a nemezis elérte Izráel üldözöt, úgy mi is bizalmunkat a Mindenhatóba, Izráel őrzőjébe helyezük és megyünk az Irás által kijelölt történelmi elhivatottságunk útján, amely úgy szól: „Ti pedig legyetek az én papi seregem és szent népem.“

A múlt héten meghallgattam hazánk nagy magyar püspökének, Balthásár Dezsőnek a zsidóság igaz barátjának,

úgy tartalmilag, mint stílusban briliáns előadását. A püspök úr gyönyörű beszédében azt is nyomatékosan kiemelte, hogy zsidóság és zsidókérdés volt, van és mindig lesz, mert a zsidóságra, mint a messiási remény valóságára az egész emberiségnek lelki szüksége van. Ezen egyszerű igazság megállapításával kapcsolatban annyit vagyok bátor hozzáfűzni, hogy nemcsak zsidóság és zsidókérdés, hanem antiszemitizmus is mindig volt, van és lesz, mert az tulajdonképpen a zsidóság szomorú kísérő árnyéka. Talán az, a gyenge lábón álló zsidó részére egyben hitelesítő-szer is mert a főzetelen és igazságtalan gyűlölet hozzákovacsolja őket az össz-zsidóság egyeteméhez és megerősíti hitbeli hűségüket.

Hitler...

A németországi választások Hitlernek egy kis többséget szereztek. Igaz ugyan, hogy ő kijelentette, hogy függetleníti magát a választás eredményétől, de a kis többség is erkölcsi jogot ad neki terroruralmának a folytatására. Mindezek ellenére a németországi zsidó lapokból nem tűnik ki a pánik-hangulat. A német zsidók egyik legnagyobb szervezete, a Zentralverein, kiadta a jelszót: „Hazáért és jogért!“ és a Zentralverein összejövetelén hangoztatták, hogy polgári jogaikért küzdeni akarnak. A berlini orthodox hitközség rabbija, dr. Hildesheimer ugyan csak ilyen szellemben szólal fel. (A Zentralverein halységeibe egyébként behatoltak a hitleristák, elvitték az ottlevő iratokat s 6 vezetőtagot letartóztattak. Ezt a napilapok hozták, a zsidó lapok nem tesznek említést az esetről és így a hír valódisága még kétségbe vonható.)

Az I. G. Farben koncern, a németországi gyógyszeriparnak vezető cége és

az egyik legnagyobb finanszírozója Hitler pártjának. Ezért a csehszlovákiai nemzsidó orvosok kimondták a bojkottot a cég gyártmányaira, annál is inkább, mert elő lehet állítani azokat Csehszlovákiában is. Természetesen, hogy ehhez a bojkotthoz csatlakozni fognak a zsidó orvosok is, éppen Hitlerre való tekintettel. Nemzsidó orvosok kimondták a bojkottal készülnék válaszolni és nem akarnak

majd csehszlovák fürdőhelyekre küldeni betegeket. A bojkottmozgalom természetesen szomorú tünete a mai gazdasági életnek és szomorú az is, hogy ilyen eszközökkel kelljen harcolni a gyűlölet ellen.

Legújabb jelentés szerint a kormány megengedte újból a Zentralverein működését, miután Hirschberg és Rose előljárókat a rendőrségre idézték, ott kihallgatták őket s szabadon bocsátották.

A „Svenska Dagbladet” tudósítója előtt Göring birodalmi miniszter a következő kijelentést tette: „Ha a zsidók loyálisan viselkednek és üzleteik után mennek, senkinek sem kell félnie semmitől. De mi nem akarjuk őket a birodalom vezetésében s ott nem is fogjuk tűrni őket”. Ugyanezt jelentette ki Papen alkancellár, csak hogy nem ilyen durva hangnemben.

Dr. Deutsch Adolf **Rabbi Joszef Baumgarten** הרב igazgató (Budapest):

A bécsi „Schiffschuhl” dajon-ja volt, de halála az egész orthodoxiának pótolhatatlan vesztesége, mert kivételes egyénisége előtt leomlottak az országhatárok. Negyven évig működött és tanított Bécsben és e négy évtized alatt tekintélye, tisztelete napról-napra növekedett. Alapos tudása, lélekkel telt vallásossága, kristálytisza jellege, kerteletéstől irtózó igazságérzete és becsületessége, sokrétű, de mégis gyönyörű harmóniába kicsendülő egyénisége, melegen érző zsidó szíve magasan kiemelték őt még kartársai díszes gyűlekezetéből is és anélkül, hogy akarta volna, vezére és mintaképe, oktatója és útmutatója lett öregeknek és ifjaknak egyaránt. Különösen az ifjúság csüggött rajta hártalan szeretettel és ragaszkodással.

Ha a mai bécsi vallásos ifjúság európai viszonylatban is olyan értéket jelent, melynek megalkuvást nem tűrő következetességére és harci készségére az orthodoxia küzdelmeiben számítani lehet, — az elsősorban az elhunyt érdeme. R. Jajszej Baumgarten z. c. l. elmondhatja a bibliai Jajszej szavainál: „bónáj héme, aser nészán li Elajkim boze”, hogy a „Jugendgruppe” köré csoportosult önéretes, valláshű ifjúság az ő neveltje, az ő elveinek gerinces követője.

Nem szavakkal, hanem példaadó életével tanította hivatásos vallásos ságra és zsidó erényekre. Ahogyan ő, a korai özvegyiségre jutott apa 9 anyátlan gyermekét nevelte és irányította, abban szent Tóránk „sinmanom Ivonecho”-parancsa jutott a legideálisabb és a legszemléltetőbb módon kifejezésre. Ismerte a nagyvárosban élő és küzdő zsidó ember problémáit és a mindent megértő, de egy-

üttal minden veszélyt idejekorán megérező zsidó vezérférfi széles látókörrel munkálkodott az Ur szőlőkertjében. Számolt az étellel, de megkövetelte, hogy az élet is számoljon, szent vallásunk legkisebb követelményeivel is. Nem elérhetetlen magasságokban lebegő vezetője volt a hitközségnek, hanem földön járt, a való élettel kapcsolatban álló lelkipásztor, akit hívei hártalan bizalommal kerestek fel, nemcsak vallási kérdésekkel, hanem ügyes-bajos dolgaikkal is.

Fiatal korában a *Chaszan Szajfjé* jesivájában tanult Mattersdorfban, nála szívta magába azt a lobogó lelkesedést, mely vallásos lényének olyan kifejező velejárója volt. Ott, a mattersdorfi „virágoskertben” — ahogy ő azt a sok szent porhüvelyt magába foglaló temetőt nevezni szokta — kísérték őt Ador 7-én utolsó útjára.

Gyermek nem sírathatja meg jobban és bensőségebben édes apját, mint ahogy a bécsi orthodoxia gyászolta rajongásig szeretett rabbiját.

Mi magyar orthodox zsidók is őszinte könnyeket hullatunk sírhantjára. — תנצ"ה

Szombaton, Ador 6-án elhunyt Bécsben, hosszú szenvedés után, R. Joszef Baumgarten, a bécsi orthodox „Schiffschuhl” nagyhírű dajon-ja 69 éves korában. A haláleset óriási részvétet váltott ki a bécsi zsidóságban. A temetés vasárnap, Ador 7-én folyt le. A gyászházban a megboldogultnak legidősebb fia, Baumgarten Dávid adott kifejezést a család gyászának, a templomban R. Jesájó Fürst főrabbi és Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi áldoztak hatalmas heszpeddel az elhunyt emlékének. Baumgarten Salamon, a megboldogult fia és utódja, továbbá

Bondy Zsigmond, a Schiffschuhl előljárója fogadalmat tettek, a családot és a hitközséget az ő szellemében fogják vezetni. Különvont vitte a résztvevők százait Mattersdorfba (Nagymarton), ahol a környék zsidóságának megszámlálhatatlan sokasága mellett Ehrenfeld mattersdorfi és az ősz Krausz lakompaki főrabbi adtak az általános gyásznak kifejezést. A többi szónok a család kívánságára állt a szótól, csak Klein Márkus a bpesti orth. hitközség előljárósi tagja, — aki dr. Deutsch Adolf igazgatóval, a budapesti orthodoxiát képviselő — tolmácsolta mélyen megilletődve a pesti orthodoxia és az orth. központi Iroda érzelmeit. A nyitott sírnál Stern Zs. (Wien) beszélt a család nevében.

A lublini rabbi és a lodzi rabbiállás

A lengyel zsidóság egyik díszes rabbisága, a lodzi, nincs betöltve hosszabb idő óta, ezért tárgyalásokat kezdtek Schapira lublini rabbiával. Schapira rabbi az állás elfoglalását igen súlyos anyagi feltételekhez kötötte. Tévedések elkerülése végett meg kell állapítani, hogy nem saját javára akarta ezeket az összegeket. Ő ugyanis megalapítója a hírneves lublini világjesivának (Jesivasz chachmé Lublin), amely most gazdaságilag bajba került. A főrabbi tehát azt kívánta, hogy fizessenek neki havonként 5.000 zloty, amelyből 3.000 zloty a jesiva deficitjének fedezésére fog felhasználni, azonkívül ugyanezen célból kért 100.000 zloty kamatmentes kölcsönt. A tárgyalások még folynak, de ezek felkeltették a lublini jesiva az egész világon élő barátainak figyelmét és most azon vannak, hogy saját erejükből helyreállítsák a főiskola pénzügyi egyensúlyát és megtartsák annak lánglelkű megalkotóját Lublinban.

Dr. Reich Sándor **Vallásunk etikája** gyermekorvos:

„Készíts nekünk I'tent, aki előttünk járjon, mert ez az ember Mózes, nem tudjuk, hogy mi történt vele”
(Ki-sziszó.)

Az aranyborjút Mózes jogos haragjában széjjelőrölte, de az aranyborjúnak gondolata, sajnos, megmaradt, mind mai napig. A lejtőfokon, amelyen Izrael lefelé hanyatlik az I'tentelenség posványába, a bűn mélységébe, mindig újból és újból merül fel a gondolat: „Készíts nekünk I'tent, aki előttünk járjon”. Az akkori zsidó nép nem is gondolt volna I'tenre, ha nem tudta, nem érezte volna, hogy okvetlen szüksége van rá. A Szentírás atyailag inti a jámbort, az igazat: „Hiszhaléah lefonáj vehejé szomim — járj Elöttem és légy tökéletes!” Azaz, ha Elöttem fogsz járni tökéletesség leszen jutalmad. Az akkori Izrael azonban fordítva mondotta. I'ten! járj te előttem és szolgálj nekem! És készített magának egyet aranyból. Nem is okvetlen szükséges, hogy valaki valóságos bálványimádó legyen és mégis készíthet magának I'tent, amennyiben gyűjt magának aranyat, amelyet I'tenképen imád. Az emberek javarésze úgy festi le magának I'tent és úgy képzei, ahogy éppen az adott viszonyok között szüksége van rá. A bibliai feljegyzést, hogy I'ten az embert a

magá képmására teremtette, megfordítja, mondván, hogy ő I'tent a maga képmására, a maga lelki és anyagi szükséglete szerint teremtí és csak akkor gondol rá, ha nehéz, sanyarú vigasztalan viszonyok közé jutott. Nem voltak-e mindenkoron emberek, akik ama nézetet vallották, hogy a vallás egy szép idea ugyan, de csak a műveletlen, durva, alacsony, tudatlan néposztály számára való, hogy neveltessék, vezetessék általa, igen annak kell I'tent készítenie, vallást támogatnia; de az olvasott, a művelt, az iskolázott egyén élhet I'ten, vallás nélkül is, neki nem kell más, mint az „Etika”. Joggal mondtuk tehát eszerint, hogy a gondolat, I'tent készíteni, aki az emberek előtt járjon, régi ugyan, de örökké új fog maradni egyeseknél.

Aki manapság I'tent úgy képzei, hogy ő csupán ő előtte jár, őt segíti és oltalmazza, és mindazokat, akik vele egyváltásnak és egyszármazásnak, vagy aki azt mondja, hogy Mózes önerejéből szabadította ki Izraelt és vezette és hogy ő utána is nagy emberek és a vak véletlen történelmet csinálnak és hogy az etika csak úgy kinőtt a bölcsék agyából, ahogy a földből a fű nő ki, — az nem előrehaladott és felvilágosodott. Az ilyen gondolkodású az visszament az elődök tábo-

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

rába, a pusztába, akik épügy, mint a mal filozófusok gondolkodtak: „ki ze Majse hois, aser heelónü mierec Micrajim”, hogy nem I'ten, hanem Mózes vezette ki őket Egyiptomból; egy tisztán emberi mű, emberi erővel és hatalommal keresztülvive. És ép azért estek bele a bálványimádás mélységébe. És gyakran megesis ma is, hogy a legradikálisabb valláslátalanság folyamánya, a legcsúnyább balhit.

Legyünk I'tenfélők, mint a 104. zoltár magasztos költője, aki teleszkop és mikroszkop nélkül, csupán egészséges szemekkel és egészséges szívvel a mérhetetlen természetet áttekintve eme szavakba tör ki: „Lelkem magasztolja az Urat! I'tenem milyen nagy vagy Te!”... „Énekelni akarok tehát az Örökkévalónak, amíg élek, neki akarom szentelni dalaimat, egész életemen keresztül”. Ilyen legyen, a mi vallásosságunk és nem kell féltenuink gyermekeinket és bármit hozzon is a jövő bizodalommal tekintünk feléle!

**SÜLTEKHEZ ÉS
MÁRTÁSHOZ
DESSERTHEZ ÉS
KALÁCSHOZ
GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS**

בישר
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

Stühmer-féle של מכה csokoládé

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt. Kapható mindenütt. Visszonteladók az eredeti hechser másolatát kapják.
Gyári: Budapest, VIII., Szentkirályi ucca 8. szám

Zarándoklás Nagykállóra...

(G.) Aznap, amikor az egész világon a kegyelet adóját rójják le Majse rabbénura való emlékezéssel kapcsolatban az évben elhunyt gaonokról és kapacitásokról, a hívek ezrei felkeresik Nagykállóra R. Eisik Taub, a kállói cadik sírját, mert a cadik Jahrzeit-ja Ador 7-ére esik. Ezidén is rendkívül nagyszámú zarándok vonult föl a kállói cadik sírjához. Talán jele a nehéz időknek, amelyekben a lélek a misztikumhoz menekül, hogy a napilapok is megemlékeztek a kállói szentről, mint költőről, aki meghallotta a pástortól a kakasról szóló népdalt, legott megtanulta, hisz a kakas szava a messiás eljövételét példázta. S akkor esoda történt: a pástort elfelejtette a dalt, hisz ő csak közvetítette ahoz, — aki megértette igazán — a cadikhoz. És azóta csak zsidók éneklik panaszos Messiásvárással telt érzelssel a dalt: Szól a kakas már...

A vasárnapi Jahrzeitot megelőző szombat már sokan töltötték Kállón. Többek már a vasárnapra virradó éjszaka zarándokoltak ki a cadik sírjához, mely egy igen szűk, kis barlangban van elhelyezve. A kb. 5 m. hosszú és 2½ m. széles barlangnak csak egy oldalról van bejárata és így elképzelhető az egész napon át tartó óriási, szinte életveszélyes tolongás. A zarándokok legnagyobb része nem is jutott a sírhoz, csak a barlang bejárata előtt végezhetette ájtatosságát.

E sorok írója szombat este utazott Kállóra. Pestiek csak egynéhányan voltak (köztük Zucker Henrik nagykereskedő), de Püspökladánytól kezdve az összes állomásokon tömegesen lepték el a vonatot egész Nyiregyházáig, ahol már egy kb. 200 főnyi csoport szállt át a hainali kállói vonatba. Ezzel, a ¼ órai vonattal Kállóba érkeztek zöme egyenesen a mikvóba ment s nyomban ima után kizarándokolt a sírhoz, de a kora reggeli óra dacára már megkezdődött a tumultus a sírboltban, úgyhogy már akkor is nehezen lehetett a „kvirtlit” a sírra helyezni. A sír körül egész nap ülték és ájtatoskedtek. Mélabús hangulat fogta el önkéntelenül az embert, amidőn látta a sok száz hívő kesergését, hallotta ének törő könyörgéseiket, melyek természetesen nem a halott szenthez intéződtek, hanem az örökké élő Istenhez. A hely csak arra indítja az imádkozókat, hogy a világhírű, legendás cadik érdemében kérje fohásza meghallgatását.

A reggeli óráktól kezdve egész nap állandóan jöttek-mentek csoportok autón, kocsin s a kedvezőtlen időjárás miatt — egész nap zuhogott az eső és hallatlan sár volt — lehetőleg hamar el is távoztak. Nyiregyházáról az autóbussz negyed-

fél óránként hozta a hívőket; de jött nagy autó Miskolcra is s megszámlálhatatlan más autó közelből-távolból. Jellemző a szegénységre, hogy gyalog is jöttek a nagy esőben és sárban Kállóba.

A búcsújárás alkalmi vásárosainak az eső miatt igen rossz napjuk volt, de a Chevra meglehetősen nagy bevételre tett szert. A rendes belépődíjon felül ugyanis nagyszerű ötletet valósított meg a Chevra: 50 százalékos vasúti kedvez-

ményt eszközölt ki a MÁV-nál a visszautazásra, a zarándokok számára. Ez a kedvezmény azonfelül, hogy sokakat vonzott Kállóba, bevételt is jelentett a Chevra Kadisának, mert a 25 fillér önköltségi áru félárnyegyváltásra jogosító igazolványt 50—100 fillérért árusította. (A jövőben talán „filléres gyors” vonatok indítását kellene kérelmezni.) Érdekes ez a MÁV által kiállított igazolvány szövege, amelyet itt közlünk:

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK	
Gy. 100004/32/933. Ker. Min. 9736/933.	
00055. sz.	igazolvány. (Egy személy részére.)
aki lakik, s aki a folyó évi március hó 2-től 7-ig Nagykállóba, Taub Eisig volt főrabbi sírjához zarándokol, fejjogosítatik arra, hogy 1933. évi március hó 2-től 7-ig terjedő időben a Nagykállóból való visszautazásnál a kiindulási állomásig, de csak az odautazásra használt útirányon, a magyar királyi államvasutakon, a gyors-, személy- és vegyesvonatokon a használandó vonatmenetnek megfelelően váltott	
félárú menetjeggyel	
utazhassék. Budapest, 1933. évi március hó 2-án. A nagykállói Sevre Kadisa: P.H.	
A m. kir. államvasutak igazgatósága	

Az igazolvány hátlapja:

Érvényes a visszautazásra bezárólag 1933. évi március hó 2-től, március hó 7-ig.

Lebélyezés a visszautazásnál.

Az igazolvány a zarándoklásra való odautazás alkalmával menetkedvezményre nem jogosít.

Az igazolvány a jegyváltás alkalmával a visszautazásnál az állomás pénztárnál lebélyegezendő. Az igazolvánnyal az utat megszakítani nem lehet.

Ez az utazási igazolvány csak akkor jogosít menetkedvezmény igénybevételére a visszautazásnál, ha a nagykállói Sevre Kadisa a sírlátogatást az utalvány vonatkozó rovatában igazolja és az igényjogosult az odautazásnál váltott egész jegyet a jegyváltásnál és az ellenőrző közegeknek felmutatja.

A nagykállói Sevre Kadisa igazolása a sírlátogatásról:

--

Amint tetszik látni, az igazolvány francia kiejtés szerint Chevra helyett Sevre-t mond.

A jelen volt számos rabbin kívül ott volt R. Solajm Eliezer ufjehértói rebbe. A rebbe mint ismeretes, a nagy szanzi cadik egyetlen még életben levő gyermeke. A rebbe, aki elragadóan kedves, megindítóan jószagos és végtelenül egyszerű, 14 éves volt, amikor atyja elhunyt. Ma 71 éves és hála az Égnek igen jó kondícióban van. Százával keresték fel szállásán a zarándokok. Egy ideig szemügyre vettük a panasszal, vagy tanácsért élbe járuló embereket, s szinte ki-

vétel nélkül meg lehetett állapítani, hogy a még előbb fájdalmat visszatükrözőtető arcú látogató megkönnyebbülten és felderülten távozott, amint a népszerű rebbe az ő jellegzetes „Der Ojherster wert helfen...” szavaival a Mindenható segítségéről biztosította.

A szent és áhitatos hangulat, amely szemmel láthatóan a nem-zsidó lakosságra is átragadt, egész estig tartott, de még másnap is volt nyoma a „kállói búcsúnak” (ahogy ott a nép ajkán hallható), mert sokan még csak akkor hagyták el a szent helyet, ahonnan az élet további küzdelmeire erőt merítettek.

Ador 7-ike Budapesten

A budapesti orth. Chevra Kadisa vasárnap tartotta rendes évi közgyűlését. A tagok nagy érdeklődése mellett. Dr. Friedmann Izidor elnök nyitja meg a közgyűlést és nagykonceptiójú jelentésének keretében a Chevra ezévi szeretetmunkájáról számolt be. Ezután — arra való tekintettel, hogy a vezetőség mandátuma lejárt — visszapillantást vetett a lefolyt ciklus teljesítményeire s többek közt különösen a Szeretotthon felépítését és rendeltetésének való átadását emelte ki. A Chevra ügykezelésére áttérve kimutatta, hogy az egylet költségvetésének 40 százaléka jótékonycélra (gemilusz cheszed) lesz fordítva, majd a lefolyt évben elhunyt érdemes tagokról emlékezett meg: R. Perez Neumann, R. Majse Eljő Krámer, R. Oser Brünn, R. Aron Feldmann, Holzer főkántor, Hirsch rabbi, R. Avrohom Lebovics z. c. l. Szónok végül a vallásos szellem fejlesztésével foglalkozik s sajnálattal állapítja meg, hogy a magyar orthodoxiában számos esetben szigorúan orth. családok gyermekei messze eltávolodnak az apák szellemétől. Szentül hiszi, hogy az orthodoxia hivatott vezetői mindent elkövetnek az ifjúság megmentése érdekében.

Dr. Abrahamsohn főtitkár a Chevra 50 éves történetét eleveníti fel; fél évszázad előtt szentesítették ugyanis az egylet alapszabályait és kapott jogot a törvényes működésre. Rabbi Chajim Szajfer gyújtó drósójával serkentette az orth. hitközséget külön orth. „bész hachajim” létesítésére. Harc és küzdelem volt az első évtized jellege. Nevek, mint: R. S'miél Abelesz, dr. Schächter, Perlmutter L., Rebenwurzl S., Feit L., R. Koppel Ernst, R. Nochiim Löw — egybe vannak forrva a Chevra létével. Később a fiatalabbak is: Deutsch Vilmos, Herzog József, úgy mint a megb. Spitzer Jakab szereztek érdemeket az egylet felvirágoztatása körül. A háboru utáni években az élőkkel szemben való jótékony-ság gyakorlása vette igénybe a Chevra vezetőségeinek — de különösen a dr. Friedmann Izidor céltudatos vezetése alatt álló jelenlegi előjáróságnak — teljes energiáját: kórház, szeretotthon, agzkóháza stb. intézmény létesítése fűződik nevéhez. Lelkesen ünnepezték Frankl Adolfot, amint szónok megemlíti, hogy a jelenlegi országos elnök a Chevra meg-

alakulásakor az egylet ellenőri tisztségét viselte. Az 50 év előtt szent talajba ültetett esemete gyökerei szétterjeszkedtek, a törzs sudárba szökött, viruló lombozata gyümölcsöt hajtott, sok lankadónak támaszul szolgált, de árnyékában sokan álmódzva pihennek...

A zárszámados felolvasása után Friedmann Jenő, mint a számvizsgáló bizottság elnöke a céltudatos ügykezelésért — az adminisztráció a büdzsé esupán 14 százalékát veszi igénybe — az elnökségnek köszönetet mond. Hasonlóképpen szólalt fel Korein Dezső is, miután a közgyűlés a felmenőit egyhangúlag megadta.

Sussmann rabbi d'rosója Mincho-ima után Sussmann Viktor rabbi gyönyörű, méreteiben is hatalmas emlékbeszédet mondott. Kiindult a midras (Vajikro Rabbo) bölcsői által Majse Rabbénure alkalmazott 89. zsoltárigébből: „oz dibartó v'chózajn lachaszidéchó, vátajmer, siviszi ézer al gibbajr, hárimajszi bóchür méom — akkoriban megnyilatkoztál látományban a te jámborodnak: szóltál: segítségem helyezem a hősbén, kiemelem a kiválasztottat a népből”.

Emek kapcsán fejtegette az Ador 7-ének hármias jelentőségét: 1. Megemlékezés Majse Rabbénü haláláról és a szellemében való működés kötelezettsége. 2. A Chevra Kadisa vallási és filantropikus fontossága. 3. Az elmúlt év elhunytjairól való kegyeletes megemlékezés.

Érdekesen, vallásbölcseleti mélységgel tárgyalta azután a lélek és a test viszonyát és kiemelte nagy férfiak példaadó hatását, akiknek „megnyilatkozott látományban” az élet igazi célja: a testieségnek lélekkel való áttelítése: akik mint egy „segítség” Istennek az erkölcsi világ megalapozásában és akiknek égbé való emelkedésével érezzük csak, hogy a néptől ragadtattak el, a közösség fájdalomra elvétettek. Az év elhunytjai sorában elsőnek megemlékezett Sonnenfeld jeruzsálemi főrabbról, akiben „südüd g'ajn haiaerdén”, a „Jordán búszkeségét” siratta. Különös melegséggel emlékezett meg az ő sógoráról, a hírneves bátor-keszi főrabbról, Rabbi Jiszróél Reichről, akire megdicsőült apja, Rabbi Koppel Reich idézni szokta a profétai szót: „Jiszróél, aser b'chó eszpoér — Jiszróél, aki vel én dicsekszem”. Kiemelte Mordechájnak, az „egyedülálló” (is jehüdi=jehidi)

kiváló embernek R. Mordecháj Jüdo Winklernek, a Tamüz 17-én elhunyt mádi gaonnak nagyságát. Különös melegséggel emlékezett meg Ungár nagytétényi és Hirschler Simon modori főrabbi emberi és vallási erényeiről. A többi elhunyt gaonok megemlékezése után felemlíti a legfrissebb veszteséget, a bécsi ros bész-din: R. Jozsef Baumgarten távozását... „Veijkehü li Trümo” — „s hozzatok nekem áldozatot” szolt az Ur igéje hozzánk a tegnapi napon (ugyanis Trümo hetizsakaszt olvasták fel), s elszóltotta őt az élők sorából.

(A megemlékezések után Bernath Sámuel kántor megrendítő „K'él molé rachamim” recitációja következett.)

Beszéde végén, a főtisztelendő, szónok, annak kapcsán, hogy következik Purim, a sorsvetés napja, megemlékezett arról, hogy épen ma, Ador 7-én van a németországi zsidóság számára sorsvetés napja, mert a választások döntik el németországi testvéreinknek polgári helyzetét. A németországi zsidók mindig résztvettek testvéri szeretettel az egyetemes zsidóság ügyeinek intézésében. Akárhol szenvedtek a zsidók, melléjük állottak erkölcsi, szellemi és anyagi eszközökkel. Ép ezért ebben a nehéz időben az egész zsidóság résztvevő szeretettel tekint Németország felé. „Ki im hachrés tachrisi boész házajsz — vajjon szabad-e nekünk szótlannal elmenni eme esemény mellett? Nem! Imádkozunk az Örökkévaló Istenhez, hogy „revách v'haczólo jáamajd — segítség s megkönnyebbülés” következzen „Lajhüdim b'mokajm ácher — a más országban levő zsidóknak”, azaz a németországi zsidóságnak. S igazi purimi örömiünk csak akkor lesz, ha egy országban sem győzedelmeskedik Homon szelleme és minden országra vonatkoztathatják a Megilló szava: „Lajhüdim hojszó ajró v'szimchó v'szószajm vijkor — a zsidóknak jut világosság, öröm, vígság és tisztelet!”

Este „chevra szüdü” volt 200 résztvevővel. A Stern Márton vendéglős által rendezett ünnepélyes társasvacsera dr. Friedmann Izidor elnök tartalmas üdvözlő beszéde és Steif Jonathan rabbi, dr. Abrahamsohn főtitkár, Meisels váci dajon, Korein Dezső, dr. Rakonitz Dezső felszólalásai után jó hangulatban ért véget.

SZERENCSE שפסח CSOKOLÁDÉ

minden tábla a szerencsi orth. főrabbi hechserével ellátva

Központi iroda: Budapest, V., Zrínyi-utca 14.

Budapesti raktár: VIII., Sándor tér 4. Telefon: 36-9-92.

Sch. s.: Purimi gondolatok...

Ismeretes bölcsseinknek a megálló első szavával kapcsolatos ama kijelentése: „Ahol ez a szócska „és volt“ (Vajhi) előfordul, bajt jelent”. Sohasem éreztük át az e tanításban rejlő igazságot úgy, mint mint a mostani helyzetben. Egész Európa telve van bajokkal, krízisekkel, küzdelmekkel, reménytelen küzdelésekkel, a láthatár elborult és mintha a remény sugara nem tudna áttörni a reménytelenség fergetegét hozó felhőin. Ilyen atmoszférában oly sötétnek tűnik fel nekünk a zsidóság „multja”. Miről beszél az a sok „vajhi”? Miről? Szenvedésekről, küzdelmekről, rágalmakról, gyűlöletről, véres erőszakról. Egyszer hívják Faraónak a gyűlölőt, mások Amolék-nek, majd Antióchus a neve és purim előtt a zsidó multból élénk túlnál a név: Homon. „Vajhi”. Az egész zsidó mult a Homonoknak kiapadhatatlan sorát vonultatja fel előttünk.

És a Purim ünnepe mégis azt kívánja tőlünk: ne gondoljunk a krízisre, a bajokra, a sötétségekre, a nehézségekre, a visszasságokra, mindez ne keserítse lelkiünket, bízzunk abban a Mindenhatóban, aki bennünket oly sok fergeteges és véres vihar közepette megtartott, ne gondoljunk — a bölcsék előírása szerint — sem az átkozott Homonra, sem az áldott Mordechájra, hiszen azt mondják bölcsseink, hogy Purim hangulatában ne ismerje az ember a különbséget a kettő között („ad d'lej joda ben orür Homon l'borüch Mordcháj”).

És vajjon mi az, ami nekünk erőt ad a mostani időkben is? A Purim történetéből ragadjuk ki ezt a kijelentést: „Léch k'najsz esz kol hajhüdüm — menj, gyűjtsd össze az összes zsidókat”. Igenis, arra kell törekedni, hogy minden zsidó emberbe bele vigyük a tudatot, hogy együvé tartozunk. Egyíten a mi jószágos Atyánk mindannyiunknak és ennek az együvé tartozásnak követelményei mind-egyikünkkel szemben. És e követelmények mindenkoron eszünkbe juttassák azt a

hármás követelést: „Tšivó, v'filló, v'dokó — megértés, ima és szeretetmunka”. Talán ezért van egy régi nézet szerint a zsidó konyha kedvelt „Hámán zseb“-jének (Homons tasch) is három csúcsa, mert amikor örülünk, amikor örömlünk testi élvezettel fokozzuk, akkor is erre a három csúcsgazságra gondolunk.

És ha gondolkodunk Purim történetéről, érezni fogjuk, hogy talán a megállónak legmegrendítőbb és emberileg legmegragalóbb részlete ez: „Mordecháj megtudta, hogy mi történt, erre zsákot öltött és kiment a főváros uccáira, keserűvet kiáltott” — így figyelmeztette testvéreit. És mennyi igazság rejlik Hámán gonosz célzából elhangzott kijelentéséből:

Kell-e a rabbinak a reábizott titokról vallani?

Lengyelország Wolkowisk nevű városában az ottani hitközségi rabbinál jelentkezett egy nyersbőrkereskedő és elmondta, hogy egy köteg nyersbőrt megvásárolt és azután jó haszonnal tovább adta, utána megtudta, hogy egy mézárósnál ugyanilyen mennyiségű nyersbőrt elloptak és így nem tudja, mit csináljon most. A rabbi úgy döntött, hogy tulajdonképpen vissza kellene adni a bőroket tulajdonosának, de mivel ő már az árú továbbadta, tehát az ellenértéket kell visszatéríteni. Az illető ennek megfelelőleg le is tett a rabbinál 150 zlotyt és a rabbi értesítette az illető károsultat, hogy a lopott holmiért felveheti a pénzt. A mézárós erre értesítette a rendőrséget, előbb elment ugyan és fölvette az összeget, utána azonban a rendőrség embere jött és követelte, hogy a rabbi árulja el az illetőnek a nevét. A rabbi arra hivatkozott, hogy az illető mint *lekipásztó* vallotta be a dolgot, így tehát nem mondhatja el a nevét és különben is saját hibáján kívüli jogtalanságot a kártérítéssel jóvátette. A rendőrség azonban azazal érvelt, hogy csak a katolikus papnak van joga a tanúzás megtagadására, nem

pedig a rabbinak, mert a zsidó vallás nem ismer gyónást, ezért át is tette a dolgot a bírósághoz. Az alsóbíróság felmentette ugyan a rabbit a bűnpalástolás vádjá alól, de a rendőrség ellen való föllépéséért elítélték 140 zloty pénzbüntetésre s perkölt. ségekre. A dolog felebbezés folytán a felsőbb bíróságot foglalkoztatta, ahol dr. Efron nevű védőügyvéd felolvasta a következő vallástörvényi rendelkezést a „Cháje Ódom“-ból: „Ha valaki megtudja, hogy megkárosította pénzügyileg embertársát, menjen el az illetékes rabbihoz, vallja be neki az egész ügyet és kérjen tőle tanácsot, miképpen teheti jóvá a kárt és a vétket”. Az ügyvéd ezzel bizonyítani akarta, hogy a rabbiakra így szoktak gyónászerű titkot bízni. A második bíróság ezek alapján megsemmisítette az első bíróság ítéletét és teljesen felmentette *Kosovskí* rabbit. Megjegyzendő, hogy a multkor ezt megelőzőleg a bíróságtól a rabbi figyelmeztetést kapott, hogy folyamodhatik amnesztiáért, és ezt előreláthatólag el is nyeri. Ő azonban visszautasította a lehathározottabban elvi okokból és precedens megalkotása céljából.

A Purim a jövőbe vetett optimizmusra tanít, hiszen azért mondják bölcsseink: Ahol az fordul elő: „és lesz“ (vehójó), örömet jelent mert reménységünk és várakozásunk a jövő, amely nem fogja meghazudtolni prófétáink szent ígéreteit.

Zsidó katonák ünnepi szabadságotolása

Az orth. izr. központi iroda — az előbbi évekhez hasonlóan — ez évben is felterjesztéssel fordult a honvédelmi minisztériumhoz a katonai szolgálatot teljesítő izr. vallású legénység ünnepi szolgálatmentessége és a peszachi ünnepeken való laktanyán kívüli étkezése engedélyezése ügyében.

Mínt hogy a súlyos viszonyok folytán a hitközségek az ott állomásozó szegénysorsú zsidó vallású katonákat nem képesek ellátni a peszachi étellel: a központi iroda előterjesztést tett a katonáknak az egész peszach ünnep tartamára való szabadságotolása iránt. A honvédelmi minisztérium ezt a kérelmet teljesítette. Az idevonatkozó rendeletet alább közöljük.

E rendelet szerint a katonák a küszöbön álló Purimra is szabadságotolandók.

A rendelet tartalmazza már a Szovjatsz ünnepre való szolgálatmentességet is.

M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTER.

1236/Elnökség-1933. sz. körrendelet.

Izraelita ünnepekre intézkedés.

Az izraelita vallású legénységnek folyó évi március hó 11-én 17 órától 12-én 19 óráig, továbbá május hó 30-án 18 órától, június hó 1-én 20 óráig szolgálatmentességet és a laktanyán kívüli étkezést kell engedélyezni, ha ezt a szolgálati viszonyok megengedik.

Az említett legénységnek — kívánságára és a szolgálati viszonyokhoz képest — folyó évi április hó 10-én 9 órától, 19-én 6 óráig szabadságot kell engedélyezni. Amelyik izr. vallású legénységi állományú egység ezen idő alatt szabadságra nem bocsátható, részére április hó 10-én 9 órától, 18-án 21 óráig a laktanyán kívüli étkezést, április hó 10-én 17 órától 12-én 21 óráig és 16-án 17 órától 18-án 21 óráig pedig szolgálatmentességet kell engedélyezni.

Budapest, 1933. február 27-én.

v. Nemerey sk. vkszt. alezredes

Ganz Johr siker, Pürem nichtern...

Az volt reb Gerson Majer siker... Egyébként nagytudású, valamikor rendes ember, a seva k'hilosz egyikében tanító volt. Életének egységűlva megingott és megállás nélkül csúszott lefelé a lej-től. Rabja lett az italnak. Éjjel-nappal és amikor csak tehetett, ivott és szitta magába az alkoholt válogatás nélkül, szüntelenül. Azonban Purimkor egy kortyot sem ivott, a víztől is tartózkodott, mert fél attól — szokta mondani — felcsigázom szomjuságom és — chasz vesolem — borivásra fogom magam elragadtatni.

Ha ezen önkínzás oka felől érdeklődünk nála, csak legyintett a kezével, mondván: hagyjatok, ez az én bajom.

Egyszer azonban egy liter jóborecska mellett megoldódott a nyelve és elbeszélte élete tragédiájának kezdetét — amint mondani szokta.

— Katonasorban levő böcher voltam, amikor a szemeszter vége közeledtével, mint következő soros én lettem a *Cheveromezoinesz*-díjak beszédésével megbízva. A gömöri túrát kaptam, amely három hetet vett igénybe. Már mutatkoztak

március idusának, a természet megújulásának jelei, a telet kezdte felváltani a tavaszhozó napsugár. Igaz ugyan, hogy a nap melegéhez való örömmem nem volt teljes, mert talptalan és rongyos cipőimben az olvadt hólének szabad közlekedése volt, a jeges lábűrdőt lábaim meg nem kívánták, mert az sem sportszerű, sem valami kellemesnek mondható nem volt.

— Ador hó első napjának kora hajnalán keltem útra meglehetősen rongyos állapotban és fázósan. Két heti járás-menus után. Eszter-taanisz délután megérkeztem fáradtan és összetörve a T. városkától órajárásnnyira fekvő bükkösi tanya. A tanya bérlője nagyon jólelkű, vallásos zsidó ember volt. Mi böcherok úgy osztottuk be túránkat, hogy a tanya este érijünk be, mert ott kilátás volt jó vacsorára, meleg szobára és tiszta ágyra. A tanya alkonyatig maradtam és pihenem ki magam, este felé bementünk a városba imádkozni és megillóh-t hallgatni.

— Templom után visszatértünk a tanya, ahol már várt bennünket a nagy-

szerű ünnepi vacsora. Volt ott humentastól kezdve végig minden jóból a kindliig, bor pedig dulásig. A család asztalhoz ült. Engemet odaültettek a fiatal, szép, de nagyon gögös és elegáns házitanítónó mellé, aki híres volt arról, hogy a böcherok irányában isszonyatos ellenszenvet viseltek.

— Nekem nagyon imponált a csinos szomszédnő — nem úgy én neki —, de mégis kínos volt reám nézve ez a helyzet, mert rongyos és kopott és önérzetes is voltam. Valahányszor kihorzsolt könyökű kabátujjam rojtos és foszlott szeleire siklottak szemeim, mindannyiszor elszégyeltem magam, égni éreztem magamon büszke szomszédnőm lealázóan megvető pillantásait és igyekeztem lehetőleg szégyenfoltjaimat takargatni. Azonban az ünnepi hangulat és az elfogyasztott bor hatása alatt megtört a feszültség és megolvadt a jégkéreg: felülkerekedett a jókedv és látszólag eitünetett minden ellentétet. Különösen a házigazda volt jókedvében és tréfálkozó hangulatban. Elcéldésével megcsipkedte az egész társaságot, a kisasszonyt sem kimélte, akit hántott a heccelődés és különösen sértette önérzetét a házigazdának az a példálódzása, hogy: kettőnkől nagyon helyes házaspár volna. Engemet mulattatótt ez a házasságközvetítési terv és mert már el voltam kissé ázva, nem titkoltem azt sem, hogy szeretném ezt az ajánlatot komolyan tekinteni. Ez aztán annyira felizgatta és kihozta sodrából bájos szomszédnőmet, hogy hangos zokogással kirohant a szobából, miközben reám még gyilkos tekinteteket vetett vissza. Mindnyájunkat megdöbbenett a tanítónőnek ez a viselkedése, különösen nem tetszett ez a házigazdának, akit a felesége még külön megszidott a megbántott kisasszony miatt.

— Még egy kicsit idogáltunk és azután nyugovóra térünk. Álomból a cseléd ordító durva hangja riasztott fel: „Tessen már felkelni, mer' az uraság má' régen behajtott a városba!” (Valójában azonban még éjszaka volt javában, s a házigazda még aludt.) Én mitsem sejtve, meggyújtottam egy gyertyát és vacogva siettem felöltözködni és mosakodni. Az udvarra kiérve világosságot kerestem, de az egész tájat egyiptomi sötétség vonta be. Az egész tanyát épületestől majorostól halotti csend ilte meg. Életnek sehol semmi nyoma. Egyedül, elhagyottan állottam kidobva az éjszakába. Didereg-

של פסח - CUKOR

az orthodox hechserre reflektáló hithű hazai zsidóság részére ezévből is Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztott vignetták tanúsítják.

A cukorgyártása ezévből is a **SELYPI CUKORGYÁR R. T.-nái** (Budapest, V., Zrínyi-u 14) történt, SILBERSTEIN DÁVID váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk rabbikollégiumának legutóbbi vallási döntése szerint, az orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be Sel Peszach-cukor szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árúsítanak, nehogy az esetleges elcserelésből, vagy összekeveredésből vallási tilalomszegések keletkezessenek.

A magyarországi autonóm orthodox izraelita hitfelekezeti Központi Irodája (VI., Eötvös-u. 19.)

ASZALTSZILVA

פסח

Fischl Mór, Budapest, Hajós-u. 31.

Boszniai 80,85, 25 és 12½ ládákban. Burgonyaliszt. Ecetsav 80%. Paradicsom püré 1/8 kg. dobozokban. Szegedi édes nemes csemegepaprika, a budapesti orth. rabbiság hechserével ellátva. Csakis nagyban. Telefon: 14-4-90.

ארטה כשר של פסח
:: FÜSZERÁRUK ::
 ecet, kakaó, burgonyaliszt paradicsom és mindennemű fűszerárú, a környéken a legolcsóbban és legmegbízhatóbban beszerezhető; valamint hitközségünk általi MACZESZ, SMÜRE, macseszliszt és tej hitközségi árban, házhoz szállítva
MUNCSIK GYULÁNÁL
 Budapest, Kaszásy-u. 22 (Dob-u. sarok)
 Vidékre rendeléseket pontosan esközölök.

tem. De azért mégsem voltam egyedül. Szívemben rendíthetetlen hittel léptem ki a városba vívő országútra. Félelmem talán nagyobb volt, mint bizodalom, ezért elmondottam a „Tiflusz haderech”-et és megnyugodva vágtam neki az útnak. Hosszú ideig ballagtam és esatogattam a sarat, amikor azon veszem észre magamat, hogy az erdőben járok. Ittem — fohászkodtam és kitért belőlem a kétségbeesés, én eltértem... Adig bolyongtam, míg világosodott. A hajnali derengés a hegytetőn ért, egy tisztas közepén. Onnan vagy tíz ósvény vezetett minden oldal felé, úgy, hogy nem tudtam kiigazodni.

— Megpihentem egy fatörzsön, majd felvettem a tífilt és megfellelkezve minden bajomról, bensőséges áhitattal és ájtatosan imádkoztam éneklő fennhangon. Elrecitáltam a megillót is és épen a Saisanasz Jaakajv éneklése közben tartottam már, amikor hátam mögött egy robosztus hang szólalt meg: „No, hallod-e te, zsidó, hát elment az eszöd, hogy a Makkosba jársz nótázni, a dísznóknak nem kell ám kántor...”

— Megrémültem fordultam meg, hát előttem áll egy másfélőles, hatalmas pásztorember foggantyus botjával a kezében és körülötte csaholó kutyája. Nagyön megijedtem, mert az a hír járta akkortájt, hogy a Bükkben betyárok bujdosnak. De félelmemet leküzdve, „jó reggelt kívánok” köszöntem, amire az én emberem is nyájasabb lett. Leintette a kutyáját s kikérdezett, hogy miképpen kerültem én ide.

— Képzeltetik, hogy nem mondtam meg az igazat. Rokonom a bükkösdi tanya bérlője — mondtam mentő ötleként — és mert ma zsidó farsang van, barátaimmal együtt egész éjjel mulattunk, hajnalban pedig fogadtunk, hogy ki tudja hamarabb megmászni a hegyet. Aki előbb ér fel a tetőre, az énekelni fog. Hát azért énekeltem én, pásztor uram, mert a leg hamarabb értem célba.

— Hogy ért volna maga, öcsém, célba, amikor egész elkanyarodott a tanyától — állapította meg gúnyosan az én pásztorom. No, de seba elvezetem én magát a tanyára — folytatta azután — ha jó áldomást fizet, mert jó emberem a bérlő.

— Szerettem volna örömben ujjongani, de türtöztettem magam és csak annyit mondtam védangyalomnak: „Jó, áll a vásár. Amikor a tanyára érkeztünk, már délfelé járt az idő. Nagy volt az öröm, amikor megláttak: Megkerült az elveszett bócher — adta szájról-szájra a cselédség. Hol volt maga szerencsétlen, — mordult reám a házigazda, mi történt magával — tudakolta a finom lelkű háziasszony, amikor megláttak. Adtak valami harapnivalót és elküldtek a szobámba piheni. A pásztor pedig közben megkapta az ő jutalmát és ivás közben elmesélte, hogy hol fedezett engemet fel és minő állapotban.

— Amint a szobámban az ágyra dülve gondolkozva fekszem, nyílik az ajtó és belép a tanítónő, szeméi ki vannak sírva, arca halotthalovány és zokogva kér tőlem bocsánatot.

— Miért — szóltam én méltatlanul — hiszen nem vétett ellenem semmit.

— Sokat vétettem — mondta erre ő — de honnan gondolhattam én, hogy életveszélyes helyzetbe sodorhatom — siránkozott és tördelte kezét. Revanzsálni akartam magam a tegnapi heccért, amelyet maga miatt kellett elszünetnem, s azért én szóltam a cselédnek éjszaka közepén, hogy keltse fel magát, mert a házigazda — aki valójában akkor még aludt — már rég behajtott a városba. Vé-

Nagy szerencsében részesülhet ha nálunk vesz részt az **osztálysorsjátékban**
 Főnyeremény szerencsés esetben **500.000 pengő.**
 Minden második sorsjegy nyer.
 Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet
Weiss Béla és Társa
 bankház főelárúitól
Budapest, VII. Dob-u. 9
 Sorsjegyek árai osztályonként
 Egész 24 P., fél 12 P., negyed 6 P.
 Huzás április hó 7.-én és 10.-én
 Telefon: 42-3-88. Szombaton zárva.

gül remegve kért, ígérjem meg neki, hogy ez a dolog örökké kettőnk titka marad. Amit meg is ígértem.

— De az ügy korántsem fejeződött be ezzel részemről — mondotta reb Gerson Mayer és melázva folytatta — mert nem az erdő volt a végzetem. A finálé csak ezután következett. Délután, amikor épen felkészültem utam folytatására, az iskolába kéretett a tanítónő. Én már ugyan kijártam az iskolát, ha nem is az élet iskoláját, — de azért mégis szívesen mentem a tanítónő hívására...

— Félénken nyitottam be az iskolába, eszembe jutott a rongyos kabátom és lyukas cipőm és állva maradtam az ajtó mellett. S amikor a kisasszony biztatására sem voltam hajlandó tovább menni, ő szaladt élembe... No, most uraim ugyebár önök sejtik — folytatta reb Gerson Majer, — hogy én azon a délutánon még nem folytattam az utamat és hogy a gőgös tanítónőből Gerson Majerné lett. Soviájszra már férj-feleség voltunk.

— Sajnos azonban az, hogy azután megfogadtam életpáromnak, hogy az életben többet szeszest italt nem iszom. Igaz, hogy nincs annyi lelkierőm, hogy fogadalmamat egész évben betar'sam, de annál alaposabban tartom meg a „Jahrzeitot”, amely elég sajnós, hogy pechemre épen Par'mra esik... — fejezte be mondkáját R. Gerson Majer.

Weisz Herman, Sautjhely.

ארטה כשר של פסח
Orth. kóser של פסח
 legjobb hegyaljai borok
 10 liter rendelésnél:
 la aszu bor literenként ... P 1—
 la erős édes szamorodni ... P 0 60
 la kitűnő édeskes szamorodni ... P 0 50
 Hordós rendelésnél külön árajánlattal szolgálunk. Edény önköltségi áron lesz felszámítva. Utánvétellel.
WALD IZRAEL bormagykereskedő, S.-A.-Ujhely

Purim hetében

Amerikában a közmondásszerű anyagi jólét, a *prosperity* hazájában megrendült a gazdasági helyzet. Németországban egyik napról a másikra megváltozik az ország alkotmánya és meginog a zsidó állampolgároknak eddig megingathatatlanul vélt jogi alap. Mintha a 11. zsolttár kérdését hallanánk: „*Ki hasószajz jehorészün, cadik má poal* — ha az alaposzlopok megrendülnek, mit tehet az igazságos?” De vajjon mi az oka annak, hogy oly hirtelenül bekövetkezhetik a lelkeknek megváltozása?

Miképpen lehetséges, hogy egy demokráta ország szabadsághoz szokott fiatai oly milliószámra csatlakoznak az egyéni szabadságot megszüntető hitlerizmus karjaiba?

Vagy hogyan magyarázható az egyén jogának kultuszában nevelkedett ifjúságnak a fasizmus felé való eltolódása? Ez a gondolat foglalkoztatja a pszichológusokat. Így például egy neves filozófus erről Bécsben e hét keddjén előadást tartott. Azt hangoztatja, hogy az emberben *állandó a konfliktus a szabadság és függés között*. A szabadság felé való minden lépés egyszersmint a függés szükségletét is ébreszti. A fiatalság, amely féltelenségben s szabadságban nevelkedett föl a legutolsó évtizedben, vágyakodik arra, hogy engedelmességek. Ezért önzönlik az ifjúság a fasizmus karjaiba. Az amerikai szesztilalom nem volt egyéb, mint annak a kifejezése, hogy a szabadságban épüget vágyódik az ember a függésre, mint lekötöttségben a szabadságra.

Ezt a fejtegetést a maga teljességében magában foglalja a talmud ama kijelentése: *borósi jéczer horá, borósi lo tavlin* — megteremttem a rossz szenvedélyt, de megteremttem a Tórában az ellenszerét”. És ugyanazt fejezi ki a 6. Perek mondása: „Csak az a szabad, aki a Tórával foglalkozik.” Bölseink jól ismerték az

ember természetét, tudták, hogy természete végtelken között hanykolódik, lelkületének ingája a féltelenség s szolgaság csúcspontjai között lebeg. Ahogy az istentelnek sötét babonákra van szüksége, lelki szükséglete kielégítése végett, úgy kívánja a zabolátlan, miután már minden törvényen túltette magát, azt a mozgalmat, mely megzabolásra s feltétlen engedelmességre szoktatja. Milyen bölcs s nevelőhatású ezel szemben a Tóra! Törvényével egyszerre megtanít bennünket az Ég uralma igájának (*aj malchiusz somájim*) viselésére, amely megvív a törvénytöréstől, féltelenségtől s fegyelméletlenségtől, másrészt tudatunkba vési, hogy: *hákaül bijdó somájim, chíucz mijrész somájim* — minden l'tentől függ, de az l'tenféltelen, a vallásosság nem”. Mert ez az ember szabad elhatározásától függ. Ez a lelki egyensúly független a dollár értékétől, ilyen mentalitás elveti magától a jogtalanság s az elnyomás eszközeit felhasználó túlzó mozgalmakat s szélsőségeket.

Németországban csak azok a zsidók fogják elviselhetni a hitlerizmus zsarnokságát, akiknek belső szabadságát a vallástörvény szabályozta

s így szélsőségekbe nem sodródtak.

Amikor a gazdasági élet alapjai s az eddigi politika pillérei inognak, akkor feltámadt bennünk a régi kérdés: „Ha az alaposzlopok megrendülnek, mit tehet az igaz?” A kérdés régi, de a felelet is régi. A zsolttáros felel rá a továbbiakban: „*Az Örökkévaló, szent templomából letekint az emberiségre próbára teszi az igazat... hullajt majd a gonoszra csapdát, tüzet, emészto vihar lesz a része, igaz az l'ten, szereti az igazságot...*”

A világ megrendülése idején hívjünk az igazság diadalrajutásában, amiről Purim története is beszél.

Szlovákiából

Duschinsky huszti főrabbi tanítványainak egyesülete mint legújabb jelentik, Pozsonyban tartja meg nagygyűlését, április 24-én. Részletes program legközelebb publikáltatik. (Jelentkezések továbbra is Kaiser Efrájimhoz, Bratislava, Ursulini u. 10.)

Nagysallóról

(Tek. Sarluhy) jelentik: Mult szombat este a saschevra szép szijümünnepelet tartott, melyet Rubinstein Adolf és neje kitünően rendeztek. Abelesz főrabbi sikerült „hadron”-ja után felszólaltak még: Abelesz esesztei főrabbi, Deutsch Ch. J., Rubinstein Mór hitk. elnök, Blum Adolf kántor. — A Chevra Kadisának Ador 7-én viharos választási napja volt, melyből a régi vezetőség került ki győztesen: Schaffer Vilmos I. gabe, Rubinstein Mór II. gabe, Donath Fülöp pénztáros; Adler H., Schaffer J., Kalisch B., Kugler I. választmányi tagok.

A munkácsi főrabbi Beregszászon

A „Darké T'süvó”-egyesület fiatalága Roshasónó-ra szijümöt rendezett, mely alkalomra meghívták a — városba egy circumcisióra érkezett — munkácsi főrabbit, Spira Lázár főrabbi magasszárnyalású hadron aloch-t mondott, miközben kiemelte az egyesület ifjúságának érdemét, mely a napi kimerítő munka után az estét és szabad idejét a gemoretajszefesz-tamulátra szenteli. Schwarz M. egyesületi elnök köszönte meg a főrabbi megjelenését.

A dunaszerdahelyi T. B.

3 traktátusra jól sikerült szijümöt rendezett. Föt. Katz A. rabbi úr, az egyesület díszelnöke pompás „hadron” mondott, majd Steiner József egyleti rabbi, Schwarz Salamon, Katz S., Engel S. B. beszéltek hatásosan. A rendezés Baumel I. és Ungár Mór érdeme. — Az egyesület új vezetősége: Paskusz Jakab elnök, Baumel Juda alelnök, Ungár Mór és Diamant Simon pénztárosok, Steiner József és Paskusz Sándor ellenőrök, Braun Lajos titkár; Schwartz S., Porjesz I., Engel S. B., Müller V. választmány.

של פסח
HUSVÉTI ÁRUT
 ez évben ismét készit az ismert kitünő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint
Schreiber Simon,
 az egrí főtiszt főrabbi ur felügyelete alatt a
FRANCK HENRIK FIAI R. T.
 Iroda: Budapest, I, Budafoki-út 64. szám.
 Levélcím: Budapest 113. Postafiók 5. • • • Telefon: 68 3 44 és 68 8-45

PARÓKA
 különlegességek

Modern és tartós kivitel
 Tartós ondolás, alakítások
 Olcsó árak

ALTSCHÜLER
 BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
 (Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Reb Mordche Kiss előjáró lesz...

Mihelyt Ador hónapja beköszöntött, reb Mordche Kiss, a hitközség samesza, házról-házra járt, hogy minden zsidó házban, a Misenechnesztábláskát, a szoba falára kifüggesse. A Misenechnes, melynek felirata — Misenechnes Ador marbin beszimcho — is jelezte, hogy a Purim hónapja, az öröm fohászának jegyében kezdődik, ott díszelgett Erev Pészachig, amikor reb Mordche, a hitközség chomecát összegyűjtve, ismét megjelent és onnan levette. Ezért a kis fáradságért honorárium is járt, mely egy-egy polár boriban nyilvánult meg. Mivel azonban — több száz zsidó családról volt szó — a honorárium elfogadására kevésnek bizonyult a purimig rendelkezésre álló két hét, reb Mordche úgy oldotta meg a dolgot, hogy azt 2 héttel hamarabb, Svat 15-én, „Sabosz Siró” napján kezdte meg, előleg címén „beszedni”. Ezt az intézkedést, persze csak meghitt barátjainál, nagy diszkréció mellett, gyakorolhatta, nehogy arról, a hitközség szigorú rasekólja reb Ber Haiman is tudomást szerezzen. Mert reb Ber Haiman vagy ahogy reb Mordche őt elnevezte, reb Ber Hámán, szigorú volt alkalmazottaival szemben, mely leginkább reb Mordechet érintette súlyosabban. Reb Mordche könnyelmű ember volt, aminél folytán gyakran volt összetűzése a rasekóllal, aki mint egy choszid hitközség sameszától, az állásához nem illő viselkedést, nagyon is rossz néven vette és emiatt többször, az állás elvesztésével is megfenyegette.

De akárhogy nem szerették reb Mordechet, egyszer egy évben, purimkor mégis ő volt a legnépszerűbb ember. Humoros ötletei, rögtönzött tréfái és roppant szellemes szójátéka, nagyszerűen mulat-

Ajánlom orth. kóser משה של

kitűnő boraimat.

Elsőrendű tokaji zamatos pecenye és asztali borokat, nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban.

LÁZAR MÁRKUSZ borpince
(volt Gecovits)

Budapest, VII., Klauzár-tér 16
Telefon: 40—5—54

Butorok:

kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kártpitosárak nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31
Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

tatta a közönséget, mely minden Purim este a rabbinál gyülekezett. Egész este a rabbi csupán mint házigazda szerepelt, mert a rabbi funkciókat a mindenkor „purim-róv” végezte, aki nem volt más, mint reb Mordche Kiss. Az asztalnál ő mondott szebbnél-szebb purim-tajrot, minden kérdésre a megillóbból kellett tréfás feleletet adni, mely kellemesen kacagtatta meg a közönséget. Az eső kérdést a rasekol intézte:

— *Ma nistano...* miért mindenki Adar hó elején kezd meg az öröm fokozását és miért a mi sameszünk, már két héttel hamarabb...?

Erre a purim-róv felelt:

— *Kenege arboó pónim dibro Tajro.* Ezt a Tóra négyféleképen magyarázza. Először: Midőn a kormány egy új rendeletet ad ki, azt az ország népének, ucai falragaszok útján adja tudtára, de a beavatottak már hamarabb értesülnek róla. Így van a Misenechnes kihirdetésével is... Másodszer: Bölesein szerint 30 nappal minden ünnep előtt foglalkozni kell az ünnep jellegével. És mivel Sevát 15-ike éppen 30 napra esik Purimtól, egyenesen kötelességünk a purimi szokásokat — a bor-élvezést — megfélelően begyakorolni... Harmadszor: Sabosz Siró napján kerül felolvasásra Besalach hetiszakaszban az az epizód, midőn Izrael fiai a pusztaiban vízhiány miatt zúgolódtak, írja a Tóra: „*Vajojrühü Hasém éz...* — az Örökkévaló mutatott Mózesnek egy fát, amit úgy magyarázzák, hogy a fával jelezni akarta az akasztófát, melyre egykoron Hámánt fogják felakasztani és ennek emlékére ünnepeink a Purimot, amikor szomjukat majd csillapíthatják... Negyedszer: Ugyanabban a hetiszakaszban kerül felolvasásra a *Parsesz Hamon* (tulajdonképpen a manna fejezete), mely a mi szeretett rasekólunkra, Hámánra emlékeztet...

Erre persze nagy hahota támadt, ami után az alelnök kérdezett: „*Ma nistano...*” miért más hitközségben a samesz csupán az erev peszachi chomec összegyűjtéssel van megbízva és miért nálunk a Misenechnesztáró honorárium beszédével is...? Hogy jön összefüggésbe a chomec a borral...?

Erre a purim-róv, a fősvénységéről

Rendeljen osztálysorsjegyet

Schlesinger Samu

m. kir. osztálysorsjeggy-főelárusítónál
Budapest VI., Király-utca 70.
Az I. osztály huzása már április 7-én kezdődik.

Hivatalos sorsjegyárak:

Egész 24.—P	Fél 12.—P	Negyed 6.—P	Nyolcad 3.—P
----------------	--------------	----------------	-----------------

Szombat és ünnepnap zárva.

híres alelnöknek, aki őt mindig savanyú borral kínálta meg, következőleg felelt: „A talmud, Peszochim 6-ik lapján mondja: Két dolog van, mely ámbár nincs az ember birtokában, a Tóra mégis úgy veszi, mintha birtokában lenne és felelős érte. Ezek: *Chomec beerev Peszach* és *Ber birsusz horabim*, — vagyis a chomec erev peszach delután, ami másé, de amit én összegyűjtöttem és a Misenechnesztáró járó bor, mely másoké és én azt beszédek, a Tóra szerint is az enyém... Ez tehát a kettő közötti összefüggés és ezért savanyólik, illetve válik chomeccá az alelnök úr bora az én ajkaimban, hogy emlékeztessen ezen összefüggésre...”

Harsogó kacagás követte ezen satirikus magyarázatot és most a gábe kérdezett: „Mielőtt Józsefet testvérei eladták volna, írja a Tóra: „*Vajaslíchü ajzaj ba-bor*” és bedobták őt a *borba...*, ahoi persze jól érezte magát és mégsem találjuk sehol, hogy ezt József meghálálta volna testvéreinek... Dehogyan nem — felelt a purim-róv — midőn testvérei Józsefhez mentek búzáat venni Micrájimba és onnan visszajöttek, írja a Tóra: „*Vajmal'ú esz kelchem bor*” és megtölté edényeit borral, mellyel visszafizeté nekik a bort... És ezzel megmagyarázható az is, miért mondja a Tóra: „*Veha-bor rék, én baj májim*”, melyhez a talmud hozzáfűzi: „*Májim én baj, avol nechósim veakrabim jes baj...* — mert ha a bor *üres*, illetve gyenge, „*én baj*” nem baj, mivel legalább *májim*, víz, de ha „*nechósim veakrabim*” — férges úszkálnak benne, *jes baj*”

150 P.-t fizetne havonta

uriember, intelligens családnál csinosan butorozott szobáért és kóser étkezésért. Címet „Pontos fizető” jellegére a kiadóba

akkor ez baj... És ezért vigyázzon mások a gábe úr és ne adjon zavaros bort, mint a legutóbbi szűden... mert az baj...”

Tapsokkal honorálták ezt a szellemes szójátékot, ami után az előjáróknak is elment a kedvük a kérdések feladásától. A rabbi is észrevette ezt és belátva, hogy itt az alkalmas pillanat, a kellemes hasznossal összekötöni és reb Mordechet könyvelmősége miatt moralizálni. „Most én kérdezek — szól a rabbi. — Bölesein mondják a Perekben: „*En bor jere chét* — a bor nem alkalmas, hogy megöjjon bennünket a büntől”, sőt ellenkezőleg, a bor mértéktelen élvezése egyenesen bűnhöz vezet. És ezért kérem folyton reb Mordechet, hagyjon fel a borral, mert az bűnhöz vezet és megteveszti az ész ítélőképességét... Komoly és őszinte szavak, melyek azonban Purim este, mámor közepette, nem igen éreztették hatásukat. Reb Mordche nyomban válaszolt rá: „Mint után a rabbi úr bölesein mondására és az észre hivatkozik, követem példáját. Bölcsünk mondják: *En teven belaj bor...* — nincs ész bor nélkül, tehát a bor az ész előfeltétele. Továbbá — lehaydil — Heine is mondja: *Wer nicht liebt Weib, Wein und Gesang, der bleib ein Narr, sein Lebenslang...*” „Nes, mit szól hozzá a rabbi úr...?” „Ejnye, ejnye reb Mordche, egyik bűn hozza a másikat. Hát nem tudja-e hogy nagyjaink szerint tilos Heinet idézni...? Ohó, — veté közbe reb Mordche — erre én is számítottam és megbizonyítottam, hogy igenis szabad. Mert mikor a talmud egy jó mondást akar idézni, csakis Heinet idézi, amint mondja: „*Heine deomre inse...*” Erre már a rabbi is hangosan felnevetett és mivel már úgys későre járt az idő, a mulatság véget ért és a vendégek is eltávoztak.

Igy folyt le minden évben a Purim, évenként változatos ötletek és tréfákkal, midőn a háború kitört az emberek megváltoztak és reb Mordche sorsában is nagy változás történt. Még a háború előtt kiküldte 3 fiát Amerikába, akik őt némileg támogatták, de a háború azt is megszüntette. A háború után a fiúk jelentkeztek és érdeklődtek szüleik felől, akik persze siettek esetelni szegénységüket. A válasz megjött egy dollárral bélelt levél kíséretében és utána nemsokára a fiúk is haza érkeztek. Első dolguk volt apjukat a sameszi állástól felszabadítani és egy távolabb levő városkában részére egy jól jövedelmező üzletet szerezni. Az üzlet kitűnően bevált, reb Mordche napról-napra meggazdagodott, a fiúk továbbra is havi pénzküldeményekkel támogatták, úgy hogy gazdagsága révén, nagy jótékonytárgygyakorolt és e miatt nagy tekintélyre tett szert, nemsokára megválasztották rasekóllal. Mindennel meg volt elégedve, csupán az új helyén divó askenáz szokásokhoz

Vegyen
Purimra
füstöltárút
Skrek Lipót r. t.

orth. kóser szalámigyár
üzleteiben és lerakataiban, mert

olcsó,
ízletes
és elismerten
a legjobb!

Ma már fogalom a
„SKREKSZALÁMI”

ÖNNEK NEM MINDEGY,
HOGY MIT ESZIK, EZÉRT
KÉRJEN MINDENÜTT
K I Z Á R Ó L A G
„SKREK SZALÁMIT”

SKREK LIPÓTRT.

= BUDAPEST =

VII., DOB UCCA 27.

VI., NAGYMEZŐ U. 50.

VII., BAROSS TÉR 16.

nem tudott alkalmazkodni, minthogy egész életét chaszidikus hitközségben töltötte. Purimra meglátogatta, már mint rasekol, régi hitközségét, hol a rabbi vendége volt. Az egész hitközség gratulált neki a rasekóllához, amit ő különben is megjósolt, hiszen ő, a megfélelő Mordecháj leszarmazottja, aki szintén Kiss családból volt és úgy mint Mordecháj, ő is nagy ember lesz... „Mindent megérték — szól a rabbi hozzá egy ízben — csupán azt nem, hogy ha már így volt rendelve, miért ment egy askenáz hitközségbe, holott itt nálunk is rasekol lehetett volna...?” Ezt is megmagyarázom — felelt reb Mordche. A megfélemlítő kezdett mondja: „Hamajlich méhajdú” vead Kiss — és uralkodott Kissig... A talmud bölesei vitakoznak elől, egyik mondja, Hajdú a birodalom egyik végén, Kis a másik végén volt, *devel* egymástól. A másik viszont azt állítja, hogy közel voltak egymáshoz. Hogy érthető e két ellentétes felfogás? De a dolog úgy van, az egyik askenáz rítus, a másik szefárd rítus szerint imádkozik. Eltérésük a reggeli imánál szembeötlő. Míg az askenázok, először „*Borich seomart*” mondanak, melynek végén ciceszt *esókolnak* (Kiss) és csak azután mondanak *Hajdüt*, addig a szefárdok ebben eltérnek, mert — wie kommt Hajdú el Kiss...? — hogy jön Hajdú Kisshez — érvelnek és ezért először mondanak *Hajdüt* és csak a végén *esókolnak*. Tehát ugyanaz a vita, mint a talmudban! Az askenázok szerint Hajdú és Kiss közel vannak egymáshoz, mert elől van Kiss jobbra, és nyomban utána Hajdú balra, míg a szefárdoknál éppen fordítva, Hajdú jön elől jobbra és Kiss balra — távol egymástól. És ezért egy Kiss csakis az askenázoknál lehet *előjáró*, mert ott elől van, eltérően a szefárdoktól... „*Schon gut* — mondá a rabbi — „*hó güfe kase!*” — az magában egy kérdés. Honnan vindikálják az askenázok a jogot, hogy ők a *jobb pártiak* és a Kiss elől, jobbra jön, hátla nekünk van igazunk, hogy Kiss hátul balra jö...? „Ezt a megfélemlítő világosan bizonyítja — mondja reb Mordche — midőn felsorolja Mordecháj származását: ...Mordecháj ben Joir ben Simi ben Kis, is jemini... mely szerint Kiss egy jobbpartí (jemini) ember, tehát az askenázoknak van igazuk, mikor Kiss-t előre veszik és megválasztják rasekóllal...”

„*Skojach, éljen reb Mordche Kiss előjáró* — gratulált neki a rabbi eme sikerült feleletéhez és az asztaltól felemelkedve percekig tapsolt állva és éljenezte reb Mordechet, kívánta neki, hogy még hosszú évekig élvezze a rasekóllágot, mindaddig, míg az igazi „*Is jemini*”, Mosiach ben Dóvid eljön és megváltja Izráelt *bimhéru bejomenu Omén...*”

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Teczave, Ador 13,
— Porosasz Zochajr —
Gyertyagyújtás (Bpest): 5.30
חמה kimenelele " 6.25
— Vasárnap Purim —
— Hétfő: Susan-purim —
Sabosz Ki-szisszó, Ador 20
— Porosasz Póró —
Gyertyagyújtás 5.40, szombat kim. 6.35
Olvasóinknak és barátainknak
שבת שמחה ויג, purimot kívánunk.

Jelen kettős számunk után a
"Zsidó Ujság" legközelebbi száma a budapesti zsidó sajtó egyöntetű megállapodása értelmében a 11. hó 24-én jelenik meg.

Neuvirth Testvérek

óras és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

כשר של פסח בהכשר גמור

Valódi boszniai szilva zsákos és lada árú. Burgonyaliszt, tea, saját pörkölésű kávék. Saját töltésű kék szilvából készült szilvórium, tokaji borok, ecetsav. Dobozos és trappista sajtok. Hirneves rabbik bechserével.

PAPPER DEZSŐ, Budapest, Dob u. 19. sz.
Telefon: 345-30 Nagyban Kicsinyben

Figyelem!

PURIMRA ajándékot
ESZACHRA szédertálat

most vehet legolcsóbban Saját üzem. Heiden Leó BUDAPEST VII., Király-u. 21. Tel: 38-1-10. Szombaton zárva. Gyári árak

VIGYAZAT!

Ne raktározza be magát orth. kóser

Sel Peszach csokoládéval!

Minden mennyiségben, a chomecnál alig drágább áron kaphatja, minden előjegyzés nélkül is. Mogyorós csokoládé szintén finom kivitelben.

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob uca 22. — Telefon: 42-3-65.

Rendeljen a forgalomban levő csokoládéimból, meggyőződik annak kiválóságáról

— A KAZINCZY-TEMPLOM e heti főkantori funkcióját Kohn bécsi kántor fogja végezni. A fiatal kántor a megdicsőült R. Mordcháj Kolm fia.

— A MISKOLCI CHEVRA KADISA Ador 7-iki közgyűlése rendkívül nagy érdeklődés mellett zajlott le Klein Adolf elnök kitűnő elnökle mellett. Az előljárásági jelentések, előterjesztések és zárszámadások vita nélkül fogadtattak el. Ezekután Austerlitz Sámuel főrabbi a töle megszokott elokvenciával tartotta szokásos hatalmas emlékbeszédét.

— A KISKÖRÖSI MISNÁJOSZ-EGYESÜLET Goldmann Zoltán rendezésében szijum ünnepélyt tartott. Löblövits főrabbi gyönyörű hadronja után beszéltek: Ruder Mór, Klein Jakab saszevra elnök, Ruder Sándor foktői rabbi, Schwarcz Izidor humoros felszólalásával zárult a szép ünnepély.

— PURIMI ELŐADÁS. A budapesti Tiferesz Bachurim ezúton meghívja a nagyközönséget a szombat este és vasárnap este fél 9 órakor kezdődő, gazdag műsorú purimi előadására. A „Purimspiel” az egyesület dísztermében (Laudon u. 3. I.) tartatik meg.

— SALGÓTARJÁNBO. A Chevra Kadisa Ador 7-iki közgyűlésén elnökül egyhangúlag Sonnenschein Dávidot választotta. A többi tisztikar: Friedler S. alelnök, Schwarcz Z. pénztárnok, Diheller J. ellenőr, Hochhauser Károly, Friedländer Károly, Sonnenschein Gábor, Geschet Kálmán gondnokok; Kovács B., Rosenbergné Ignác, Grosz Márton előjárók. — Tórávatás Starjában című alatti mulhcti hírünkhöz pótlólag közöljük, hogy a Brieger Andor és neje (Ape) által avatott Széfer Tóra adományozása a kitűnő Günczler Vilmos rabbi személyének, akit nemrég felhőgyarmati főrabbinak megválasztottak, szült.

— 150 ÉVES JUBILEUM. A jánosújvári Orth. Chevra Kadisa Ador 7-én ünnepelte fennállásának 150 éves jubileumát. Az újonnan épített 5 szegény családnak és átutazó szegényeknek menedéket adó szeretetházát — mely Reiner Naftali chevraelnök ügybuzgalmát dicséri — avatta fel ez alkalommal a hatóságok képviselőinek jelenlétében. A felavató beszédet dr. Götzl Gyula körorvos tartotta, utána Faleer József hitk. elnök beszélt. A templomban Rubinstein József főrabbi tartott szépen felépített emlékbeszédet, amit 80 teritékes Chevra-sziide követett.

— A GALANTAI CHABŰRSZ TALEMIDIM részére a köv. tételek folytak be: Wosner Gyula (Bpest) gyűjtés 13 P., Weiszberger Dávid Szakály 5. ifj. Weisz Miksa B.-gyarmat (gyűjtés) 4.30. Müller Béla Sopron 3. Friedmann Efrájim Újpest (gyűjtés) 3.20. Breuer Menáchem Sopron 2. Katz Lázár Vámosmikola 1. Hoffmann Sándor (Csorna) 4 P. x A „MANNA” CIKORIA jelen számunkban megjelenő hirdetésére külön felhívjuk az orth. ritualitásra reflektáló közönség figyelmét.

x NAGY SZERENCSEVEL játszottak az elmúlt húzásokon a Weisz Béla és Tsa Bankház yevői. Rendeljen Ön is itt sorsjegyet. Budapest, VII., Dob u. 9.

— A BPESTI ORTH. LEÁNYOK továbbképzésén munkálkodó orth. nők meghívására a bécsi „Bész Jákajv”-intézet kiváló vezetője, Landsberg Éva kisasszony Budapestre jön és i. hó 19-án vasárnap d. u. 5 órakor az orth. nőgyűlet (Laudon u. 3.) helyiségében a vallásos nőnevelés problémáiról kimerítő előadást tart. Kívánatos, hogy a fővárosi orth. hölgytársadalom az előadáson minél számosságban jelenjen meg.

— A SZERENCSEI CHEVRA KADISA Ador 7-iki közgyűlése keretében ünnepelte fennállásának 125 éves évfordulóját. Pollák főrabbi tartotta a szokásos emlékbeszédet, melyet chevra-sziide követett.

— ECZ CHAJIM néven a főrabbi egésze alatt új orth. ifjúsági egyesület alakult Vácra, a köv. tisztikarral: Silberstein Dávid főrabbi díszelnök, Hermann Ignác hitk. elnök dísztag, Dach József elnök, Czikk Jakab alelnök, Berger Károly titkár, Hirschfeld Ottó gondnok, Weinberger Ernő pénztáros, Hirschfeld Izidor ellenőr, Abelesz Ignác jegyző. Választmány: Buchinger Jenő, Hermann Mayer, Büschitz József stb.

Beküldött hírek. A hajomi jesiva Bécze-ora szijumot rendezett, Brisk főrabbi hadron-jával. — A félegyházi szefárd imaház Bovó Kamó-t fejezte be „melave malkó” keretében, melyet Klein A. és Weinberger S. rendeztek. Liebermann főrabbi kitűnő hadronja után még Pollák S., Bleier I. beszéltek. — A nóg-rá dber celi saszevra és misnajosze chevra szijumot rendezett. Jungreis főrabbi és Knöpfler Sándor sziráki főrabbi beszéltek. — A szikszói T. B. szijumot rendezett a búcsúzó Schück Miklós előadójának tiszteletére, akit pestszentlőrinci rabbinak választottak. Az ünnepelt mezkapó charifüss és magidüsz-búcsúbeszéde után Plattner Ernő elnök, Berkovics Gyula, Weisz J. és Heisz I. (Onga), Grosz Z. (Alsóvadász), Kirschner Z., Fuchs H. stb. beszéltek.

A lévai Chevra Kadisa évi rendes közgyűlését Ador 7-én tartotta meg. Az évi jelentés elhangzása után, gyászi-tentisztelet volt, a gyászéneket Heilbraun főkántor végezte, utána a főrabbi szép beszédében ismertette a nap jelentőségét. Este 70 teritékes társasvacsorát adott Schulz Ignác elnök. Felköszöntőt mondott az elnökre Liebermann főrabbi, Halász L. Rosenfeld tanár.

כשר של פסח
Grosz J. József budai orthodox rabbi ur felügyelete alatt készelt
fajborok
és édes csemegeborok
kicsinyben és nagyban házhoz szállítva legolcsóbban FAHN FÜLÖP borkereskedőnél, II. Margit-körut 3. Tel.: 53-4-81.

ארטה. כשר של פסח מכרם ישראל
Saját szüretelésű peszachi borok

CSAK

WEISZ MENDEL-nél

a legolcsóbbak!

Peszachra tokaji különlegességek és mindenféle pálinkák של פסח

Széderesték

az új, fényesen berendezett

fehérteremben,

ahol egész éven át esküvők és társasvacsorák rendeztetnek.

Halkülönlegességek!

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u. sarok.

Címre ügyelni!

(Sürgöncim: Orth. Weisz, Budapest Wesselényi-utca)

Má nistano?

Miben különbözik a Kertész-u 32. alatt működő fővárosi orth. Gyermekotthon a többi hasonló intézményektől? Abban különbözik, hogy bár szigorúan vallási szellemben, mégis játszva tanítja meg a 4-6 éves gyermekeket korukhoz illően, héber és német tudományra. Sehol ily nagyszerű eredmény.

Most a főszul a נשתה-רא lesz helyezve

s a tisztelt szülők saját érdekükben cselekszenek, ha ebbe a Gyermekotthonba elviszik gyermekeiket, hogy tudásuk a a peszach-ünnep fényét emelje. Beiratás naponként 9-12-ig.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Pápa Edit (Vác) Koppel Béla (Sopron), jegyesek.

Katz Matild Felsőszentiván, Goldmann Ede Tiszafüred, jegyesek.

Grosz Irénke és Koppel Adolf, Győr, jegyesek.

Taub Boriskát Rakamazról eljegyezte Schächter Benő Büdszentmihályról.

Paskusz Sárkát Dun. Stredáról eljegyezte Engelmann Sándor, Bonyhád.

Lusztig Évát Bpest, eljegyezte Feleky Sándor, a Feleky D. cég bethagja.

Reichenberg Rózsikát, a néhai nagyszombati főrabbi leányát eljegyezte Kronik Samu, Tapolcsány.

Kornfeld Ilonka Velky Meder, Weisz Chajim Hajdúsámson, jegyesek.

Minden gondos háziasszony

ma már csak Orthodox kóser של פסח

»MANNA« cikoria

kávéval használ. Két orth. rabbinátus felügyelete alatt készül. Számtalan rituális háztartás nem használ más gyártmányt. Kapható minden fűszerüzletben.

Gyártja: FODOR JAKAB és Tsa Budapest, X., Maglódi ut 17 sz.

A HÁZIASSZONYOK ALIG OLYAN ISZEDŐK, AKIK KÖZPONTI IRODÁJA BUDAPESTEN.

F. Fodor Jakob és Tsa Budapest.

Közösmentel igazolom, hogy Fodor Jakob és Tsa cég a "Manna" pátkaré forgalmazásának eredményéből adományozott a Rabbí Márk Szal Hanez Jeruzsálem javára lefektetett 30.- /Nem mind áron/ pengőit.

Érvényes igazolással

Fodor Jakob

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 41. Irta: **Dr. Lehmanu, mainzi rabbi**
(Fordította: **MÜLLER IGNAC**)

Amikor Don Diegó, Avila püspöke visszatért palotájába, legelőször szíve sugallatát akarta volna követni és szeretne volna meglátogatni anyját és hugát, akik az inkuizíció pincéjében synlódtek. De amikor ez az elhatározás megérlelődött benne, egy különös esemény jött közbe, amely gondolatának egész más irányt adott. Ugyanis Fray Balthazár domonkosi szerzetest jelentették kihallgatásra a püspöknél. E név hallatára a püspök felsóhajtott és mondá: Uram, Isten épen jókor irányított felém azt, akit keresek; kezembe adod, remélem nem menekül meg most.

Intett a szolgának és Fray Balthazárt beengedték a püspök lakosztályába. Tizenkilenc éve nem látta a domonkosi szerzetest, akkoriban jól megtermett kővér ember volt, most ijedően sovány s ennek következtében sokkal magasabbnak látszott. A nagy sasorra, amely régen a telt arehoz olyannyira illet, most egészen furcsán emelkedett ki a sovány arcvonások mellett; a szűk ajkak a száját nagyobbitva mutatták és a szürke, szürös szemek barátságosan nézése egész arcának ragadozó madárszerűséget kölcsönöztek. Ördögi gúny tükröződött vissza a szerzetes arcán, hiszen — úgy gondolta magában —, bosszúját legteljesebb mértékben kitöltheti: a saját fiú fogja az anyjára kimondani a halálos ítéletet és a testvér fogja hugát maglyahalálra ítélni...

A szerzetes látszólag alázatosan meghajolt a püspök előtt és szólott:

— Azért jöttem, Legkegyelmesebb Uram, hogy köszöntsem oly fiatal korban elért nagy méltóságát. Eminenciád ismer engem? avagy elfelejtkezett a hatalom csúspontján gyermekkorának barátjáról?

— Kegyelmed *Fray Balthazár di Valencia?*

— Emlékezik-e arra, Kegyelmes Uram, amikor, mint kis gyermeket kézenvezettem és megmutattam a szent Vincente Ferrer tiszteletére rendezett színjátékokat?

— Igen, jól emlékszem erre, de mi hozta ide hozzám? Talán gyermekkoromra való emlékeztetéssel valami évjáradékot vagy jövedelmező állami állást óhajt elnyerni?

— Köszönöm, Kegyelmes Uram, már túl vagyok a becsüvés éveim és a jólét sem kecsegtet már. Csak azért jöttem, hogy lássam és üdvözöljem. Egykori tanítványom oly ragyogó életpályája rendkívül megörvendeztet. Hiszen Avila püspöke, Madrid inkuizitora, a királyi udvar kegyence és még nincs is 27 éves. Hát nem gyönyörű?! Hát még a jövő? A legközelebbi érsekség kegyelmes uramé, nem is mellőzhetik el, nemsokára bibornoki süveg fogja ékesíteni fejét és uralkodik majd a spanyolországi egyházon. Ki hitte volna ezt, amikor ott a színjátékoknál gyermekdeden bámulta, hogy az összetört tányér lencséi a szent Vincente Ferrer szavára, hogy vonultak vissza a tányérba katonás sorrendben.

— Köszönöm jó kívánságait, megvagyok győződve hozzám való jóindulatáról, hiszen Kegyelmed volt gyermekkoromnak őrizője.

— Ugyebár Kegyelmességed egynéhány nap óta lett csak inkuizítori méltóságába beiktatva? Tetszett már bepillantani az inkuizíció aktáiba?

— Még nem. Vannak-e érdekes perek? Talán tudna valamit modani ilyenekről.

— Igen, Señor, egy földijéről van szó, aki most le van fogva. Madridban lepleztük le és megállapítottuk, hogy már 19 évvel ezelőtt elégette a képét a szent törvényszék Valenciában, de akkor sikerült elmenekülni az inkuizíció igazságszolgáltatása elől. Ugyanazt a nevet viseli, mint Kegyelmes Uram. Neve: *Donna Annunciata y Aguillár*.

Mikor a szerzetes ezeket mondta, feszült figyelemmel nézte a fiatal püspök arcát és próbálta leolvasni róla, vajjon sejtelve van-e arról a kapcsolatról, amely őt az inkuizíció börtönében levő asszonyhoz fűzi. Fray Diegó azonban hallgatott és egy arcizmával sem árulta el belsejének emberfeletti izgalmát.

— Ez egy egész fészek volt, folytatta a szerzetes, amelyet kipiszkáltunk: anya, leánya, unokahuga és a leánynak a völegénye. Épen Hollandiába szándékoztak menekülni, amikor a szent törvényszék még kellő időben tudomást szerzett a dologról és épen utolsó percben rájuk csapott. A per vétele nehézségekkel lesz összekötve, mert a fővádlottnak iratai már 19 évvel ezelőtt Valenciában le lettek zárva. De Kegyelmes Uram nagy népszerűsége tesz majd szert a főváros lakosai között, ha alkalmat ad nekik egy igazi auto-dafé-t láthatni az eretnekeknek élve való elégetésével, amely színjáték, sajnos, egyre ritkább lesz, amióta ezek az átkozott zsidók állandóan Spanyolországból elmenekülnek Hollandiába. Milyen eretnekek maradnak az országban? Az a pár luteránus, varázsló, boszorkány, szót sem érdemel. Mihelyt az inkuizícióhoz kerülnek és egy kicsit megszorogatják őket, akkor rögtön megbánják tévelygéseiket és így megfosztják a látványosságra kíváncsi közönséget a legérdekesebb jelenetekről: az élve való elégetéstől. Ellenben ezek a zsidók a legnagyobb mértékben kitartók voltak és rendszerint élve engedték magukat elégetni. Reméljük, hogy akikről most szó van, nem fognak elhamarkodott megtérésükkal megfosztani bennünket ettől az érdekes látványosságtól.

Don Diegó meborzadt, amikor a szerzetest ily cinikusan hallotta beszélni embersorsokról. De még mindig nem árulta el azt az undort, amely őt e beszéd hallatára egész lényében megfogta.

— Fray Balthazár, szólott a püspök, Kegyelmed ismert engem, amikor még gyermek voltam. Ismerte az én szüleimet is?

— Nem, Kegyelmes Uram! Árvaként jutott kolostorunkba, azt mondták akkoriban, hogy szülei pestisjárványban elhaltak.

— Ezt nekem is mondták a kolostorban, de később másképen halottam a dolgot. Amikor a háború folyamán Valenciában időztem, az akkori főherceg — a mostani német császár — megbízásából, megismerkedtem egy mérszárossal, aki a főherceg katonáinak húst szállított. Ez a derék mérszárossal azt mondta nekem, hogy az én szüleim marannosok voltak, hogy atyám *Don Manuel* a máglyán halt meg s hogy anyám hugommal együtt elmenekült. Csak nem az utóbbi kettőről van szó, amikor, mint inkuizítor halálos ítéletet fogok mondani az inkuizíció foglyai felett?

— Ez nem lehet, Kegyelmes Uram, Eminenciád anyja meghalt pestisben, huga pedig sohasem volt.

Ezt azután már nem bírta el Don Diegó. Felugrott, s egész közel lépett az előtte tiszteletteljesen álló szerzeteshez s olyan szemeket vetett rá, mintha minden tekintetével kereszttől akarná döfni. (Folyt. köv.)

Purimrebe választás

R. Feivel házában nagy sürgés-forgás volt egész nap. Meglátszott, hogy estére sok vendéget várnak. És valóban, majdnem az egész község zsidósága eljött a hagyományos purimrabbi választására. A szobák ünnepélyesen voltak kivilágítva, az ebédlő asztalát ma estére, kivételesen, megtoldották vagy két méterrel. Az asztal tele volt a legkitünőbb süteményekkel és finom hegyaljai borokkal, melyet koszorú gyanánt ülték körül a sok vendégek. Az asztalfőn ülték méltóságosabban R. Feivel meg R. Gimpl, a két purimrabbi jelölt. Feivel, a házigazda gyakran felállt és asztal körüli útjára indult, miközben barátságos mosollyal kinálgatta kedves vendégeit. Már éjfél felé járt az idő, mikor R. Majse, a választási elnök felállt és felkérte a megjelenteket a szavazás megkezdésére. Titkos választás volt. És egy jelentéktelen bársony sapka szolgált urna gyanánt, kis chederfiú húzta a szavazatokat. Már régen nem volt ilyen izgalmas választás, melyből végre R. Feivel került ki győzedelmesen. Nagy éljenzés közepette állt fel az újdonsült purimrabbi és a meghatottságtól remegő hangon köszönte meg a reá bízott mandátumot. Utána pedig R. Gimpl állt fel és levert hangon bejelentette, hogy petícióval fog éni, mert itt — s mély megbotránkozással rámutatott a terített asztalra — nyílt etetés-tartás folyt... Most következett az ünnepélyes rabbibeiktatás, mely alkalommal nagy drótot kell mondani — a női templomban. Agilis boherek szereztek valahonnan egy kiműlt akaró gebét. R. Feivel előzőleg felöltöztették a kamrából clokerült nyugalmazott kaftánnal meg hasonló díszöltözékekkel, finánc-sipkát tettek a fejére, mellét pedig sok káposztalevélből álló kitüntetések díszítették. Felöltöztették a gebére, mely kb. oly biztonságos, mint a lábán, mint a becsipett gazdájá.

A hold mosolyogva nézte, amint ez a díszes karnevál kihömpölygött a női templom elé. Itt a purimrabbit egy kukoricaszárakból font diszkapu várta. Mielőtt áthaladt volna a diszkapun, első radikális intézkedése az volt, hogy magához kérte a sameszt és kihirdette, hogy a női karzaton a férfiak foglaljanak helyet, a nők pedig a földszinten, mert elég, ha egész éven át lenéznek a férfiakat... Most aztán leszállt a gebéről, besietett a Webershülbe, felállt a padra és egy pár pere izgalmas várakozás után, feszült figyelem közepette, nagy pátozzal megkezdte dróseját:

— Egész éven át rabbijaink élesen ki kelnek a nők püderhasználatára ellen, holott a vallás szerint még előnyös is, mert így legalább nem látják közvetlenül a nőt, hanem a püdermázt... A rabbi a nők

**Látogassa
alábbi
üzleteinket,
hol legalkalmasabb pu-
rimi ajándékait a legol-
csóbban szerezhetheti be.**

**Rendelésre izlésesen di-
szített tálakat és kosara-
kat a legszebb kivitelben
szállítunk.**

VI., Laudon-utca 3

VII., Király-utca 1

VII., Wesselényi-u. 18

VII., Garay-utca 44

**Vidékre az alábbi rendki-
vüli olcsó purimi csoma-
gokat francó szállítjuk:**

„A” jelzésű mintacsomag:

75 dkg. Ia. szalámi
75 " sólethús
75 " gömbölyű szalámi
75 " szafaládé és györi virsli
75 " debreceni és tormásvirsi
1 drb. 1/2 kg-os konzerv, lecsó finom
kolbásszal

Összesen 10 pengő.

„B” jelzésű mintacsomag:

1 kg. Raaber szafaládé
1 " debreceni és tormásvirsi
60 dkg. verseny szalámi
50 " sólethús
40 " füstölt libacomb
1 drb. 1 kg-os konzerv, lecsó
kolbásszal

Összesen: 9.50 pengő

„C” jelzésű mintacsomag:

1 kg. főző kolbász
1 " debreceni (10 dkg-os)
1 " tormásvirsi (5 dkg-os)
50 dkg. szafaládé (5 dkg-os)
50 " Raaber (10 dkg-os)
50 " konzumszalámi

Összesen: 9.40 pengő.

Kérjük rendelésnél az „A”, „B”,

„C” jelzésre hivatkozni.

Fenti rendkívüli előnyös árak folyó hó

20-ig maradnak érvényben.

**Rebenwurzl
Salamon és Izidor Rt.
orth. כשר szalámi és kolbászárugyár
Budapest, VII., Kazinczy-u. 41**

saját haj viseleté ellen törnek lándzsát, amugyan csak nem helyeselheto, mert ha a nő a saját haját viselné, úgy nem fenyegetné veszély a férj szakállát, mivel retorziókkal élhetne... Hámánt a rabbi elátkozza s nem ismerik el nagy érdemeit, hiszen ő értékes fajnak deklarálta a zsidókat azzal, hogy tízezer ezüstpöt ajánlott fel értük a királynak...

Végül azt javasolta, hogy emeljenek szobrot Haman tiszteletére, mégpedig csirkefogó voltára való tekintettel, a csirke vágoda mellett. E is rendeli nyomban a gyűjtést. Hogy valódi „maton b'szészert” legyen, hátat fordít a közönségnek s elvárja, hogy a háta mögött mindenki járuljon hozzá a költségekhez. Az adakozásra felhívott közönség szép csendben kisompolygott a női templomból. A mikor a purimrebe hátrafordult, egyedül maradt... Így végződött purimrebeségének első aktsa.

Noé Sándor (Tiszafüred)

Különféle

A munkácsi náz

Ador 17-én, szerdán lesz. A főrabbinak az egész világon levő tisztelői közül igen sokan igyekezni fognak résztvenni az ő családi örömeiben. A lakodalom előtti napon a főrabbi személyesen megvendégeli a város szegényeit és ő maga is fog felszolgálni. Egyébiránt a cseh-szlovák vasutak, azoknak, akik bebizonyítják, hogy a munkácsi lakodalomra utaznak, 66 százalékos engedményt adnak.

Zsidó választott bíróság

Berlinben megalakult egy „Zsidó Választott-bíróság”, amely hivatva lesz az összes magánjogi ügyeket zsidó felek között kötelező erővel eldönteni. Ime a dolgok fejlődése némileg felújította az Európában a XVIII. század végén megszűnt, illetőleg a hatóságok által megszüntetett, vallás-törvényen alapuló és minden polgári ügyben ítélő „bész-din” hatáskörét.

A csikágói polgármester leánya rabbihoz fordul

Az amerikai elnök ellen intézett mérenyület alkalmából tudvalevőleg Csermák csikágói polgármester életveszélyesen megsebesült. A Renter-ügynökség jelentése szerint a leánya telefonon felhívta a Rigában lakó lubavitschi rebbet és meg akarta kérni, hogy imádkozzék apáért. A rabbi azonban most Berlinben van gyógykezelés alatt és így kérsének nem tehetett eleget. E lépésre a polgármester leányát bizonyára valamely csikágói zsidó beszélhette rá, mivel hogy Csermák polgármesternek sok zsidó barátja van. Illetve csak volt, mert a polgármester belehalt sebeibe.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegben is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A mándoki orth. izr. hitközség az üresedésben levő metszői állásra ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak oly 40 éven aluli magyar állampolgárok, kik kimondottan kellemeshangú, jó előimádkozók és három elismert orth. rabbittól képesítést nyertek. Fizetés megegyezését; utiköltséget csakis a megválasztottnak térítünk meg.

Friedmann Hermann hitk. elnök

Orth kóser משה שמואל
olvasztott zsir a legolcsóbb napiáron kapható.
KATZ ÉS GÜNS
orth. baromfikereskedőknél
VASVARI PÁL-UTCA 1.

משה שמואל mindenfajta nyers- és sajátpörkölésű legfinomabb **kávét, teát, szilvát** s mindennemű **peszachi cikket** a legutányosabb áron szállít bárhová bérmentve **Stark Hermann fűszer- és csemegegyereskedő, Berettyóújfalú.**
— Kívánatra hechserral szolgálók —

Paróka divatos, izléses

hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Méret utáni férfi- és gyermeköltönyök, férfi- és gyermekfelöltők **משה שמואל** elsörendű szövetekből és kivite'ben

Deutsch Mór és Fiainál

Budapest, Károly király körút, Központi városháza

Öltöny, vagy felöltő méret szerint 90 pengő
Dus választék készruhákban is.

Orth. kóser משה שמואל áruk viszonteladók részére

AMSZEL SIMON Budapest, Dob u. 31. Tel: 35-6-02.
Peszachi árjegyzéket kívánatra küldök.

A Budapesti Autonom Orthodox Izr. Hitközség felügyelete alatt termelt
husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainknál és az orthodox izr. fűszerkereskedőknél.

Központi Tejcsarnok R. T.

Apró hirdetések

Gyermekszertető, intelligens orthodox, lehetőleg németül beszélő leányt, ki a háztartásban segédkezni tud, felveszek. Berger Ernő, Vác. Alánlatokat fényképpel kérem.

Baromfi, szalámi és felvágottak legolcsóbban Güncz Vilmosnál, VI. Csengeri utca 8.

Balaton mellett, új ház, üzlethelyiséggel eladó. Esetleg kibérelhető. „Parnoszó” jelígre a kiadóba.

Önálló mindenés főzőnő ajánlkozik háztartásba, esetleg alkalmi munkára is. Kleinmann Rózsá, Király u. 24. III. 15/b.

Világtalan négygyermekes apa, aki a legnagyobb nyomorral küzd, kéri nemes-szívi hitorsosai segítségét. Gold József, VII. Benkő utca 15.

Németül perfektil beszélő, vallásos orth. nevelőnő, vagy tanítónő (esetleg Beth Jakob iskolát végzett), megfelelő fizetéssel; azonnal felvétetik. Fonföder Testvérek, Békéscsaba.

Társulnék néhány ezer pengővel bármilyen szakmához, amely szerény megélhetést nyújt „Korrekt” jelígre a kiadóba.

Szalmakalap, úri- és strandkalapok nagyban olcsón beszerezhetők. Herbst Jakab szalmakalapgyáros, Hajdunánás.

Vas, vagy fűszerkereskedésben fiam részére, kis fizetéssel, állást keresek. Klein Adolf, Okány, (Bihar m.).

Festékszaktám kitanult festékkereskedősegédet felveszek. Böhm Jenő festékárúháza, Nyiregyháza.

Nőikalapszalónomban, mely kimondottan elsőrangú, urileányok szakszerű oktatást és kiképzést nyerhetnek. Esetleg lakást és orth. ellátást adok. Bpest, VI. Andrassy út 64. I. em. 11.

Maczesz, úgy „smüre”, mint közönséges, ahol a maczesz kizárólag kézzel készítettik (**Hand-maczesz**), Teitelbaum Naftali főrabbi felügyelete alatt, nálam beszerezhető. Sokkal olcsóbb, mint géppel előállított maczesz. „**Afilii limhadrin min hamhadrin**”, Schwartz Ábrahám pászkasütődjé, Nyirbátor.

Metsző, kiscsaládú, kisebb orth. hitközségben állást keres. Lelépést adok. Cseréről is szó lehet. „Jó hang” jelíge.

Rabbiállásra orth. hitközségbe keresek nőtlen bóchert, ki **talmid-chóchom műflog,** magyar és német hitszónoklatra képes, lehetőleg érettségét tett. Levelek „D. M. Rp.” jelíggel a lap kiadóhivatalához.

Sámesz-állásért 1000 pengőt fizetek. „Sámesz” jelíge. Válaszbélyeg.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייפאָט

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Horogkeresztesek Győrben

— Saját tudósítónktól —

Napok óta az éjszaka leple alatt Győrszigetén a zsidólakta házak falaira ismeretlen tettesek nagy horog-

kereszteket festenek, majd a belvárosi üzletek kirakatait is eléktelenítették horogkeresztekkel. A helyzet annyira elfajult, hogy kedd este i'tentisztelet alatt egy csomó suhanc kövekkel be-

zúta az orthodox zsinagóga ablakait. A rendőrség nyomoz a közben elmenekült suhancok után. Az esetet város-szerte óriási felháborodással tárgyalják.

Résen s nyugodtan lenni

Bármilyen szomorúak a Németországba érkező zsidóvonatkozású hírek, nem lenne helyes dolog elcsüggedni és ellankadni. Közismert mondas, hogy minden lehet szuronyokon csinálni, csak nem aludni, ami prózáilag azt jelenti, hogy állandóan erőszakkal nem lehet kormányozni. Minden országnak van egy-egy korszaka, amikor a rikoltó demagógia uralkodik a piacon, de amikor százezer éhes száj kenyert kér, akkor az izgatás kénytelen elhaladni. Mert az megvan írva, hogy: „nemcsak kenyeren él az ember, hanem mindabból, ami az **Örökkévaló** szájából kijön”, de nem az, hogy a nép megelégedjen a demagógok szájából kijövő írázásokból. Németországban is így lesz. A zsidó államhivatalnokokat ki fogják tenni, erőszakoskodni fognak a hatalom jogán, de a nép nemsokára ki fog józanodni. Hogy ez nemcsak pusztán teoretikus elmélkedés, mutatja a hitleristák hivatalos lapjának (*Deutsche Allgemeine Zeitung*) március 20-án megjelent cikke a zsidókérdésről, amely cikket a „*Neue Freie Presse*” március 21. számában közöl. A hitlerista organum kiindul abból, hogy a zsidószármazású hírneves karmester *Bruno Walter* egyszerűen elkergették. Ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a német zenei életből ennek a férfinak nevét nem lehet eltávolítani. A lap tovább elmélkedik: „Nincs ok egyes, kisszámú zsidó intellektuellek „antigermanizmusát” egy szélsőséges antiszemizmus-

sal megtorolni, amely a gyermeket a fürdővízzel együtt kiönti a kádból. (Antigermanizmus alatt természetesen a szabadságjogok hangoztatását érti.)

A hitlerizmus — ugymond — olyan erős, hogy nem szorulunk rá az elvi diffamálás eszközeire, melyek sok esetben súlyos igazságtalanságot jelentenek azokra a zsidókra, akik velünk együtt rendkívül sajnálták a Keleteurópából jövő bevándorlást. (Ez már bizonyos fokú kijózanodást jelent. Mert a reakciós felbuzdulás első pillanataiban minden zsidó kivétel nélkül galiciáner, később különbséget kezdenek tenni, igenszülött s bevándorolt zsidók között és akikre mégis tekintettel akarnak lenni, azokról kijelentik, hogy kivételek, nem tévesztendő össze a Keleteurópából bevándoroltakkal.)

De egyenesen higgadtan kell minősíteni a fejtegetés befejezését: „A németországi zsidókkal való bánásmód, amelynek természetesen külpolitikai visszahatásai vannak, szoros összefüggésben van a német külföldi kisebbségek problémájával. Biztosak vagyunk benne, hogy a birodalmi kormány nem fog olcsó ürügyet szolgáltatni az elnyomási politikára olyan külföldi államoknak, amelyekben milliószámra élnek németek.” Ez a fejtegetés nyilván céloz arra, hogy a lengyel kormány nem fogja megtorlatlanul hagyni, ha a lengyel alattvalókat bántják. Az amerikai követnek tiltakozása, amerikai zsidók bántalmazása

ellen sem lehet kellemes dolog. De ezektől a konkrét esetektől eltekintve, maga az a tény, hogy nem helyezkednek arra a pöffeszkedő álláspontra: nem kell a külfölddel törödni, bizonyos fokú javulásnak jele.

Mindez természetesen nem homályosítja el a tényt, hogy szomorú világban élünk, amikor az emberi jogokon tulateszik magukat a hatalmasok, amikor a zsidó középosztályal s a zsidó kispolgársággal minden politikai változásnál a „bűnbak”-szerepet játszatják le. Mégis l'tenbizalommal telten várni kell az idők jobbrafordulását, olyan értelemben, amint a próféta mondja: *hisomér v'haskét*, legyünk résen, gondolkodjunk azon, miképen kellene segíteni, de nyugalmunkat ne veszítsük el, mert a végén mégis csak ki fog derülni, hogy *nem lehet mindig éjszaka*...

A japáni hivatalos főrabbi

Említettük már, hogy egy Saydaha nevű úr Csehszlovákiában utazik és a japán kormány megbízásából rabbit keres ahoz a nemzetközi templomhoz, illetőleg a zsidó szakosztályához, amelyet Japánban építettek 8 vallás részére. Mint egy szlovenszkoí lapban olvassuk, a választás a pozsonyi jesiva egyik növendékére Goldblatt Józsefre esett, aki nemsokára el is foglalja állását. Az állás anyagilag igen jól van dotálva, a mi pénzünk szerint kb. 4000 pengő a havi fizetés.